

CINKARNAR

GLASILO PODJETJA CINKARNA CELJE - MOZIRJE

Letnik: XXXVII
Marec 1992
Številka 1Poštnina plačana
pri PTT enoti Celje

Je še kaj optimizma?

Zdi se, kot da smo se znašli v svetu čemernosti in mrkosti morastih ljudi, kot da smo se malodane vsi ogrnili v temačnost in se prepustili črnogledosti. Življenje je res težje, kot je bilo še pred letom ali dvema, vendar smo se na to pot podali z ideali, v katere so komajda upali sanjati že v prejšnji zgodovini, podali smo se z velikimi upi, čeravno tudi malce zadržano.

Toda, kot da to, da danes živimo v svobodni, v svetu priznani, samostojni državi Sloveniji, ki smo jo doživeli z enim samim vdihom in izdihom, nenedoma ne velja nič. Prav to bi nas lahko navdajalo z veselostjo, mladostnostjo, vedrino, lahko bi delovalo kot motivacija za delo. V vseh drugih vzhodnih državah to svojo krizo preživljajo veliko huje kot mi. Če bomo na življenje gledali bolj veselo, se bodo težave zmanjšale in nekako razblinile. Začnimo dan raje s šalo, ne pa z negodovanjem nad praznim žepom.

Gospodarska kriza ni posledica pomanjkanja v žepu, ampak pomanjkanja v glavah. Zavoljo tega si zapomnimo vsaj tri zapovedi, ki jih učijo na Inštitutu J. Štefan:

1. Ni nadarjenih in nenadarjenih - prav vsak je za kaj nadarjen in mora to odkriti.
2. Odgovoren si za svoje darove - svoje talente moraš odkriti in jih razvijati. To je dolžnost.
3. Darove lahko urešniš, če hočeš - ob trudu uspeh ne bo izostal.

Podjetje potrebuje podjetne ljudi, managerje in strokovne kadre ter predvsem motivirane zaposlene. Le tako bomo lahko uresničili zastavljene cilje, enotne za vse podjetje.

Dosedanje stabilnost podjetja bomo obdržali le, če bomo dobro trgovali, proizvajali kakovostno blago in čim manj trošili. Zvesto moramo slediti predvsem Evropski skupnosti, zlasti na področju uvajanja enotnih minimalnih pogojev varstva okolja, ki so bistveno ostrejši kot naši, po ustavi veljavni. Ustvariti moramo podjetniško spodbudno okolje.

V podjetju mora nastati vzdušje za podjetniško revolucijo, v katerem bo spodbujana pripravljenost sodelavcev za dosežke in v katerem bodo do polnega izraza prišli kreativni potenciali.

Vsak sodelavec mora biti individualno pripravljen, da bo napel vse sile, da se bo neprestano učil in da bo neprestano razvijal svoje sposobnosti; za to morata na vseh ravneh vladati delovna morala in delovna etika ali pa jih je treba znova vpeljati. Z njima se je pravzaprav slovenski narod v preteklosti vedno odlikoval. Le tako je mogoče doseči povečanje storilnosti, ki je danes za obstoj v mednarodnem konkurenčnem tekmovanju nepogrešljivo. Zlasti še, če bodo prišli še hujši časi, bo vsako stvar potrebno narediti v mejah dokazane rentabilnosti.

Urednica

Celje - skladišče

D-Per
59/1992

5000000381,1

COBISS

NOVE EKONOMSKE KATEGORIJE

1. DEL

Kar nas niso naučili v šoli, se bomo morali naučiti sedaj, ko gre oziroma bo šlo zares. Prav malo poznamo nove ekonomske kategorije kot so delnice, borze, dokapitalizacije in druge kapitalske povezave. Vse to na zahodu že dolgo poznajo, mi pa smo za prve začetke že slišali ob ustanovitvi borze v Ljubljani, pa tudi v skupščinskih klopeh, kjer se pogovarjajo o novem lastninskem zakonu, ki bo te kategorije prinesel v življenje. Odložili smo se, da bomo tudi v Cinkarni odprli novo rubriko, v kateri vas želimo podrobneje seznaniti s tem področjem. Posluševali se bomo literature in mnenj strokovnjakov.

Borze vrednostnih papirjev

Začetek borznega poslovanja sega v srednji vek, ko so trgovci v okolici hiš bogatih družin prodajali in kupovali blago.

Sklenjene posle so že takrat trgovci zavarovali z vrednostnimi papirji. V dvanajstem stoletju so borzo ustanovili v Parizu, koncem šestnajstega stoletja v Frankfurtu in Benetkah, v sedemnajstem stoletju v Londonu, koncem devetnajstega stoletja v Zürichu.

Leta 1917 so v New Yorku ustanovili danes največjo borzo na svetu: New York Stock Exchange. Tako je Wall Street postal središče ameriškega poslovnega življenja, ameriškega kapitala. Ob borzah vrednostnih papirjev poznamo še blagovne borze, kjer trgujejo z mesom, kovinami, kavo, sladkorjem in drugimi surovinami.

Borza je sekundarni trg vrednostnih papirjev oziroma kraj menjave vrednostnih papirjev za določeno ceno, ki se imenuje tečaj. Tečaj določata predvsem ponudba in povpraševanje po posameznem vrednostnem papirju na trgu.

Borza v Ljubljani

Trgovanje poteka v okviru borznega sestanka, ki je razdeljen v tri dele:

- za zbiranje in evidentiranje naročil za nakupe oziroma prodaje,
- na avkcijo,
- na izpolnjevanje zaključnic.

Bistveni del borznega sestanka je avkcija, saj se tu sklepajo posli. Avkcija poteka tako, da vodja borznega sestanka po vnaprej določenem

zaporedju izklicuje vrednostne papirje, ki kotirajo na borzi. Ko vodja borznega sestanka izklicuje določeni vrednostni papir je z njim trgovanje odprto. Ponudniki omenjenega vrednostnega papirja glasno izrazijo količino, ki jo ponujajo in ceno, po kateri so pripravljeni prodati. Povpraševalci pa prav tako ceno in količino po kateri so tisti vrednostni papir pripravljene kupiti. Cena, po kateri ponudniki prodajajo in povpraševalci kupujejo, običajno ni enaka. Nižje cene ponudbe in višanje cene povpraševanja pripeljeta do enotnega tečaja, po katerem se posel dejansko sklene.

Na ljubljanski borzi trgujejo predvsem z obveznicami: z državnimi, mestnimi in podjetniškimi. Uradno jih na ljubljanski borzi kotira šestnajst. Obveznice kotirajo v odstotkih glede na nominalno vrednost ali povedano drugače: glede na tisto vrednost, ki je napisana na obveznici. Kotacije 121 odstotkov pomeni, da je cena te obveznice na določeni dan 21 odstotkov nad nominalno vrednostjo.

Transakcije na borzi lahko opravljajo le pooblašeni borzni posredniki. Za nakup ali prodajo vrednostnih papirjev na borzi se je treba obrniti na enega od borznih posrednikov - brokerjev.

Pri borznem posredniku boste izpolnili nakupno ali prodajno naročilo. Izbirate lahko med več vrstami naročil:

- Limitirano naročilo: je najpogostejša vrsta naročila. Posredniku poveste najvi-

šji tečaj po katerem ste pripravljeni kupiti vrednostni papir, ali najnižji tečaj po katerem ste pripravljeni prodati svoj vrednostni papir.

- Tržno naročilo: se izvrši po najugodnejšem tečaju po presoji borznega posrednika na borznem sestanku.
- Vse ali nič naročilo: izvršeno mora biti natanko glede na vaše instrukcije.
- Zaključno naročilo: izvršeno mora biti ob zaključku delovnega dne na borznem sestanku.
- Pogojeno naročilo: istočasno prodajate ene in kupujete druge vrednostne papirje; drugi se ne kupijo preden niso prvi prodani.

Vrednostno naročilo: izvrši se nakup oziroma prodaja določenih vrednostnih papirjev v določeni vrednosti.

Borzni posredniki za svoje storitve zaračunavajo provizije, ki se gibljejo med 1, 5 in 2 odstotka od skupne vrednosti sklenjene transakcije. V posredniško provizijo je praviloma vključena tudi borzna pro-

vizija, ki znaša tri promile od vrednosti posamezne transakcije.

Če želite trgovati z vrednostnimi papirji vam svetujemo, da najprej preučite borzno tečajnico. V njej boste našli podatke o izdajatelju in donosu vrednostnega papirja ter povprečni tečaj na borznem sestanku. Pred nakupom vrednostnega papirja morate preučiti tudi boniteto vrednostnega papirja in njegovega izdajatelja. Najbolj varne so vsekakor republiške obveznice. Na borzi kotirajo obveznice Republike Slovenije 1 in obveznice Republike Slovenije 2. Denominirane so v nemških markah. Z nakupom takih obveznic pravzaprav varčujete v devizah. Devalvacija pa vam lahko prinese visoke dobičke.

Dogajanje na slovenski borzi vrednostnih papirjev v zadnjem času postaja vse bolj živahno in zanimivo. Na njej lahko podjetja in občani - investitorji - z umnim investiranjem pridejo do lepih kapitalskih dobičkov.

Prihodnjič: Delnice

Po težavah v proizvodnji TiO₂ konec lanskega leta, je prodaja normalna

Ministrstvo o našem cevovodu

Potem, ko je poslanec Janez Černež, Demos Celje, postavil javno vprašanje v zvezi z dovoljenji o odlaganju sadre „Za travnikom“, je minister Miha Jazbinšek podal izčrpen odgovor. Iz tega povzemamo, da sta lokacija odlagališča in naknadno zgrajen cevovod za transport sadre skladna z lokacijskim dovoljenjem. Cevovoda, ki je bil zgrajen v nasprotju s tem dovoljenjem pa Cinkarna ne uporablja. Spornega cevovoda pa ni odstranila, ker bi to pomenilo zelo visoke stroške, sam poseg pa bi bil nevaren za nasip že polnega odlagališča sadre.

Novi tednik

Novosti v prodajnem programu agro proizvodov

V letu 1991 sta bila v prodajni program agro proizvodov vključena dva nova izdelka. PEPELIN pomeni razširitev palete pesticidov, v skupini Humovita pa je novost POKRIVKA ZA ŠAMPINJONE.

PEPELIN

Pepelin je vključen v prodajno paleto na osnovi sodelovanja s firmo BASF, s katero že sodelujemo pri Cupramixu. Je žvepleni fungicid, analog na tržišču do sedaj najbolj poznanega Cosana.

Odločitev za vključitev v prodajno paleto cinkarniških proizvodov je temeljila na v proizvodnji in prodaji zasnovani strategiji, da v Cinkarni širimo spekter pesticidov na področju fungicidov (t.j. sredstev za preprečevanje rastlinskih bolezni), in to predvsem takšnih, ki jih potrebujejo sadjarji in vinogradniki. Odločitev hkrati sovpada s trendi, ki se vse bolj oblikujejo na področju varstva rastlin, ti pa so:

- minimiziranje količine uporabljenih pesticidov na enoto površine v sezoni
- uporaba čimmanj strupenih pesticidov, predvsem pa takšnih, ki s stranskimi vplivi v najmanjši možni meri prizadenejo okolje v najširšem smislu (integrirana proizvodnja).

V praksi navedeno pomeni predvsem ponovno vključevanje bakrenih in žvepljenih sredstev za varstvo rastlin, predvsem na račun sistemikov, kar je logično, če pojasnimo, da slednji delujejo podobno kot antibiotiki med humanimi sredstvi.

Pepelin poleg prednosti v aktivni snovi pomeni tudi novost v formulaciji. Po domače bi lahko formulacijo opisali s primerjavo z instant kakovom, oziroma kavo. Gre za vodotopni granulat, njegova prednost pa je v enostavni pripravi škropilne suspenzije (možnost priprave direktno v rezervoarju škropilnega agregata), izjemni obstojnosti suspenzije zaradi zelo finih delcev, sredstvo se ne peni in ne praši.

Namen uporabe Pepelina je varstvo vinske trte pred pepelasto plesnijo (oidijem), zatiranje jablanove plesni, plesni na breskvah, hmelju, zelenjavi in

okrasnih rastlinah (begonijah, krizantemah, hortenzijah ...).

Skladno z uporabo žvepljenih sredstev drugje v Evropi smo v preteklem letu opravili biološke poskuse učinkovitosti Pepelina proti rdečemu pajku in trsni kodravosti na vinski trti. V poskusih smo dokazali, da lahko z zgodnjepomladanskim škropljenjem zaradi tovrstne učinkovitosti, ki je podana kot stranski efekt delovanja žvepla, zmanjšamo porabo akaricidov, t.j. specialnih tovrstnih sredstev, kar je velika prednost.

Vse navedene prednosti Pepelina nam pomagajo pri prodaji. Ta je znašala v preteklem letu petdeset ton, plan prodaje v letu 1992 pa je sto-petdeset ton.

POKRIVKA ZA ŠAMPINJONE

Pokrivka za šampinjone je plod lastnega razvojnega dela na področju substratov. Osnovno vodilo pri snovanju tega proizvoda je bilo upadanje prodaje Humovita v preteklih letih, kar bo še toliko izrazilo v prihodnje. Z novonastalimi političnimi in gospodarskimi razmerami namreč izgubljammo tržišče izven slovenskih meja, kjer je predvsem izstopala Vojvodina, bistveno otežen pa je tudi plasma na hrvaško tržišče, medtem ko se na slovenskem trgu soočamo z vse večjo konkurenco.

Ker je pokrivka za šampinjone namenjena drugim kupcem kot Humovit sicer, pomeni njena prodaja čisto povečanje prodaje, s katero smo dokaj zadovoljni. V desetih mesecih, kolikor je preteklo od začetne proizvodnje, je prodaja dosegla približno deset odstotkov letne prodaje Humovitov. Pri tem je v precejšnji meri udeležena naša maloprodaja, kjer se oskrbujejo predvsem zasebni proizvajalci šampinjonov, kar je po-

membrano s stališča takojšnjega plačila, v zadnjem obdobju

pa smo sklenili dogovor o prodaji tudi z enim od večjih proizvajalcev osnovnega komposta za proizvodnjo šampinjonov.

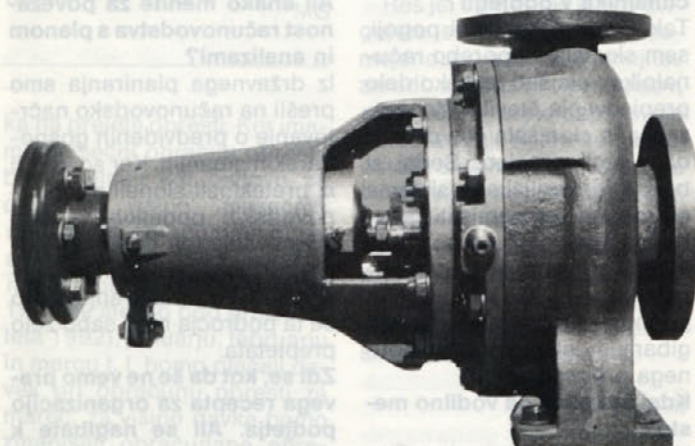
Plasma v tekočem letu je tako ocenjen na okoli 100 do 120 m³ mesečno.

Poleg ustrezne kakovosti je ena od bistvenih prednosti naše Pokrivke njena sterilnost, kar je pogoj za takojšnjo uporabo, odlikuje pa jo tudi zelo lična in sodobna embalaža, za katero bi si v prodaji želeli, da bi postala rdeča nit vseh Humovitov.

Metka Trobiš-Lednik

Izdelava črpalk v Vzdrževanju

Vzdrževalci že več kot deseto leto sami izdelujejo rezervne dele za črpalke, ki jih imamo v Cinkarni okoli 1.200 in smo jih kupili predvsem v tujini. Rezervni deli pa so zelo dragi, saj proizvajalec zaračuna dva do petkrat višjo ceno kot za del, ki ga vgradi v končni izdelek.

Ko v pripravi vzdrževanja prejmejo ponudbo iz uvoza, stroškovno analizirajo smiselnost takšne izdelave. Največkrat ugotovijo, da je cenejše, če rezervne dele naredijo doma. Vzdrževalci tako iz leta v leto pridobijo več znanja. Ko so imeli osvojene vse sestavne dele črpalk, jih ni bilo več težko sestaviti. Zaradi težav pri uvozu ali hitre zamenjave so bili večkrat prisiljeni črpalke narediti sami. Potem pa so začeli razmišljati, da bi jih izdelovali tudi za druge. Možnosti za prodajo vsekakor obstajajo, čeprav so na slovenskem tržišču proizvajalci v Ljubljani, Ravnah in zasebniki, ki se ukvarjajo predvsem s plastiko.

Naši strokovnjaki v vzdrže-

vanju so tehnično razvili tri tipe črpalk za prečrpavanje abrazivnih in agresivnih medijev, ki se razlikujejo po vgradnji različnih kvalitet materialov. Uporabljajo nerjaveče in gumirane litine.

Obstajajo tudi možnosti dokončanja razvoja še za nekaj tipov črpalk. Za eventualno prodajo bi koristno uporabili pridobljeno znanje in izkušnje na tem področju.

Želja strokovnjakov je v maloserijski izdelavi črpalk, kajti le tako bi bila cena na enoto izdelave še nižja. Odločili so se, da bodo črpalke predstavili na letošnjem mednarodnem sejmu vzdrževanja v Mariboru, kjer bodo prikazali, kako črpalke praktično delujejo.

MG

Posebne vrste kuhinja

Pravijo, da je področje računovodstva veda, na katero se bolj malo ljudi zares spozna. Tudi zaposleni se dostikrat sprašujemo, kaj se kuha v tej hiši, čeprav je v spodnjem delu zares kuhinja. Toda v tej hiši lahko zremo praktično vse tisto, kar nas zaposlene najbolj zanima, kako podjetje stoji in koliko si bomo delili osebnih dohodkov.

Nekako zavoljo tega, da malo bolj pokukamo v to posebne vrste kuhinjo, smo se tokrat namenili pogovarjati z vodjo poslovno informacijske enote, **MARIJO BERNJAK**. Prijazno nam je odgovorila na vsa zastavljena vprašanja.

Kje se je začela vaša pot?

Že v Tovarni organskih barvil leta 1959 na računovodskem in finančnem področju. Kot pripravnica sem morala spoznati vsa opravila. Potem je prišlo do združitve s Cinkarno in spet je bilo potrebno začeti od začetka. Počutila sem se kot začetnik, skratka drugače, kot če si prostovoljno poiščeš službo. Začela sem delati v finančnem knjigovodstvu. Kasneje sem obiskovala tečaje za strojno knjiženje, kar mi je prišlo zelo prav.

Bili ste pobudnik uvedbe računalnika v podjetju?

Takoj, ko so bili dani pogoji, sem skušala z uporabo računalnikov olajšati težaško delo prepisovanja števil. Mehanizacija je skrajšala čas dela in dala večji pregled. Sedaj si brez informacijskega sistema ne morem več zamisliti računovodstva, sploh pa ne plana in analiz. Z obdelavo na računalniku se je zelo izboljšala in poenostavila preglednost nad gibanjem elementov poslovnega procesa.

Kdaj ste prišli na vodilno mesto?

Ko smo ustavljali topilnico in pražarno in ko je gospod Čeh predajal vodenje tovarne gospodu Klingerju, sem pri takratni reorganizaciji prevzela vodenje računovodstva.

V isti službi je bilo takrat tudi finančno področje?

Že pred letom 1981, ko se je gospod Rojnik upokojil, je zakonodaja zahtevala ločitev teh dveh funkcij, vendar je bilo to še nekako povezano o njegovega odhoda, čeravno sta bili področji samostojni.

Je po vašem mnenju dobro, da sta področji financ in računovodstva ločeni?

Menim, da je bolje, da je v vodstvu človek, ki pozna obe področji, zaradi boljšega usklajevanja. Med področji je namreč veliko povezav. Finančno področje se ukvarja z gospodarjenjem z denarjem, s

prilivi in odlivi načrtuje kakšna bo likvidnost. V tem načrtovanju so zajeta sredstva za tekoče poslovanje in investicije z dajanjem in prejemanjem kreditov, medtem ko je računovodska evidenca tista, ki to kontrolira, na osnovi finančnih rezultatov potrjuje pravilnost odločitev in naknadno ugotavlja, kakšni so rezultati poslovanja. To so za delavce v teh oddelkih popolnoma različne usmeritve, seveda z enako zahtevnostjo natančnosti, kar je med drugim tudi pogojevalo razdelitev sektorjev.

Ali enako menite za povezanost računovodstva s planom in analizami?

Iz državnega planiranja smo prešli na računovodsko načrtovanje o predvidenih gospodarskih gibanjih. Ker so trendi iz preteklosti sloneli na računovodskih podatkih, je bilo poznavanje teh podatkov pogoj za dobro analizo in vsebinsko pravilno planiranje. Zato se ta področja med sabo zelo prepletata.

Zdi se, kot da še ne vemo pravega recepta za organizacijo podjetja. Ali se nagibate k drobljenju organizacijskih enot na tako imenovane profitne centre, ali je bolje ohraniti podjetje, kjer poslovne enote nimajo velike veljave?

Takratna Kardeljeva ideja s tozdi je bila dobra zaradi lažjega obvladovanja manjših organizacijskih enot z vsemi sestavnimi deli. Vodstvo take enote je lažje obvladovalo poslovanje. Ideja je bila zamišljena po sistemu odločanja o ugotavljanju finančnega rezultata. Zakonodaja pa je uvedla enak način vodenja in spremljanja poslovanja za tozde kot za prejšnja podjetja. Tako se je zgodilo, da so tozdi poslovali kot podjetja v podjetju. To je oteževalo skupni nastop na tržiču, kjer težje preživi večje podjetje.

Menim pa, da bi bilo v primeru, če bi bilo Slovincem domače

timsko delo, organizacijske enote bile lahko ločene in samostojne, toda le, če bi še bile sposobne nenehno usklajevati in dogovarjati ter uresničevati dogovorjeno.

Kot vodja poslovno informacijske službe ste tudi sokreator politike vodenja podjetja? Svetovalec iz tega področja je na eni strani podaljšana roka državnih organov za spremljanje poslovanja podjetja, na drugi pa mora spremljati in poznati zakonodajo, da lahko vodstvu svetuje, kako naj podjetje v danih pogojih gospodari z doseženimi finančnimi rezultati.

Je bila po vašem mnenju politika vodenja doslej vedno pravilna?

V danih pogojih so bile odločitve v večini pravilne, vendar menim, da bi lahko v določene projekte vložili več sredstev kot v zgradbe, kamor štejem tudi odlagališče za titanov dioksid, čeravno pri tej odločitvi Cinkarna ni bila popolnoma samostojna, ker se je morala ozirati na odločitve sovlagatelja. Če se kdaj s politiko vodenja nisem strinjala, sem to vedno odkrito povedala in podprla z argumenti, čeprav je tudi prišlo do glasnega usklajevanja mnenj, saj je znano, da tehnična in ekonomska znanost nista vedno na istem tiru. **Ali je zrahljanje vezi z vzhodno nemškim partnerjem po združitvi Nemčij kaj vplivalo na vaše delo?**

Delo na tem področju je mnogo bolj poenostavljeno, vendar pa je še vedno zahtevno, zaradi iskanja poti in opravljanja analiz o rentabilnosti poslovanja posameznih delov proizvođenj s primerjanjem tujih standardov.

Slišati je bilo, da smo v letih vzpona našega podjetja imeli toliko denarja, da smo ga ta-

ko rekoč metali skozi okno. Je to res?

V trinidesetih letih moje delovne dobe v Cinkarni, je podjetje res doživljalo vzpone in padce. Vedno se je nato našel kakšen projekt, ki je povlekel voz Cinkarne naprej. Takrat, ko so bili vzponi, pa ni bilo na voljo projekta, ki bi pomenil spremembo dejavnosti podjetja, zato še sedaj ostajamo na isti proizvodnji, ki jo imamo že vseh zadnjih deset let. Se je pa v tem obdobju veliko sredstev namenilo čistejšemu okolju in za lep videz podjetja, kar pa tudi ni malo. Sedaj pa, če ne bi bilo tako kriznih časov, recesije na svetovnem tržišču in zaprtja jugoslovanskega trga, bi Cinkarna stala bolje kot stoji. **Slišati je bilo tudi, da znate čarati s številkami, da kdaj tudi kaj prikrijete?**

V obdobju planskega gospodarjenja je bila naša služba podaljšana roka države, kot nekakšna SKD sredi podjetja. Še danes pa smo po kodeksu računovodskih načel zavezani, da javljamo nepravilnosti, da poznamo zakone. Vsaj delno moramo poznati vsa področja, od nabave, proizvodnje, prodaje, do ekonomike in financ, da lahko podatke obdelamo in jih pravilno prikazujemo. Delavec na našem področju mora hkrati tudi štiti podjetje, znati mora poiskati ugodnejše, a vendar zakonite poti, zato pride tudi do dvomov o različnosti prikazovanih rezultatov. Če pomislim na preteklost, menim, da so bile odločitve vedno pravilne, saj so nam takratne odločitve pomagale tudi k današnjemu stanju podjetja, ki je še vedno ugodno, glede na druga podjetja v okolici.

Kaj bi rekli o perspektivi Cinkarne?

Vodstvo bi moralo biti enotno z več formalne samostojnosti

organizacijskih enot, tako da bi se z naložbo odgovornosti ljudem, ki delajo v organizacijskih enotah izkoristilo tudi nakopičeno znanje, katerega menim, da sedaj ne izkoristijo vsi v korist Cinkarne kot celote. Izkoriščenost znanja bo pogoj za preživetje in vstop v Evropo.

Zdi se, da je čutiti tudi zavoro v ustvarjalnosti pri zaposlenih?

Sama razporeditev in zahtevnost so en del, ki vpliva na ustvarjalnost, drugi velik vzrok pa prihaja od zunaj že iz izobraževanja, ko se v zadnjih letih umsko delo praktično ni več cenilo. To je zavora za elan ljudi, ki bi lahko razmišljali. Na nek način ustvarjalnost zavira tudi razdrobljenost enot. Vedno sem zagovarjala in spodbujala skupen močnejši razvoj in tržno raziskavo.

Menite, da imamo dobre plače?

Od sedemdesetih let naprej je bilo podjetje podvrženo zunanjim vplivom in ni imelo prostih rok za razpolaganje s sredstvi za nagrajevanje. Pro-

ste roke je imelo le pri izdelavi pravilnikov, o tem kaj lahko od družbenih norm sprejme v podjetju, kako lahko razporedi delavce na posamezna dela in naloge. Podjetje je imelo možnost dati pravega človeka na pravo mesto in ga nagraditi v nekem sorazmerju do ostalih del. Seveda je bilo pri tem veliko subjektivnosti, vendar sto odstotne objektivnosti ni nikjer.

Bili so časi, ko bi lahko dali več sredstev v osebne dohodke, pa smo jih dali v investicije, proizvodnjo ali varovanje okolja. Ko bi lahko dali več, so to omejevali z zakoni, tako da smo bili primorani iskati druge poti za zvišanja. V zadnjih letih pa se nenehno spreminjajo pogoji gospodarjenja in omejevanja, drugi obvezni izdatki pa se včasih približajo že 30 odstotkom dosežene prodaje. Hkrati moramo vedno načrtovati surovinsko osnovo in rezervne dele za normalno proizvodnjo. Stalno se zvišujejo prispevne stopnje, kar je ljudem, katerim je padel življenjski standard, težko dopove-

dati na razumljiv način.

Ali zaradi plač doživljate tudi kakšne pritiske zaposlenih?

Ne obsojam takih dejanj, ker ugotavljam, da ne poznajo celotne problematike, ki vpliva na odločitve. Zato bi si v teh pogojih gospodarjenja, ki nas še čakajo, želela več sodelovanja in razumevanja, ker bomo le s timskim delom prebrodili težave, ki niso odvisne le od vodstva, temveč od zunanjih činiteljev.

Kaj bi rekli o perspektivi prodajnih poslovnih informacij?

Če so nekoč rekli, da je računovodstvo rutinsko delo, so znali vedno napraviti nenehne spremembe. Slovenska osamosvojitve pa je prinesla še tisto, kar je doslej pomenilo za nepotrebno, to je stalno preverjanje ekonomičnosti poslovanja skozi kalkulacije. Zato je bilo vseskozi potrebno temu prilagajati organizacijo posameznih organizacijskih enot. Taka praksa bo tudi v bodoče, še zlasti, če bo prišlo do lastninjenja podjetja, ko bodo spremembe še bolj korenite.

MG

slednjih obračunih obresti pa bomo odbili akontacijo davka za tekoči mesec.

Ali boste še naprej vlagali vaše prihranke pri nas ali v banki, se boste sami odločili, za lažjo odločitev pa vam bosta v pomoč primerjalna izračuna, kot sledi:

Zaradi lažjega razumevanja vam bom opisala z besedami rezultat iz preglednice I. za mesec januar 1992:

Če imamo vlogo 10.000 SLT skozi ves mesec januar 1992, bi znašale obračunane obresti v CC 1.700 SLT, ker je bila mesečna obrestna mera 17 %. Odstotek revalorizacije je znašal za januar 15,40 %, torej obresti v višini 1.540 ne zapadejo v osnovo za dohodnino. Osnova za dohodnino - obračunane obresti v CC, zmanjšane za višino revalorizacije. Ker se davek obračuna v višini 15 %, bi znašal samo 24 SLT; če odštejemo davek od obračunanih obresti, nam še vedno ostane 1.676 SLT, pri banki pa bi dobili obresti 924 SLT.

Res je, da v banki lahko dvigujete svoje prihranke neomejeno, pri nas pa je omejitev zaradi zakonskih predpisov, zato dobro pretehtajte svojo odločitev, ali boste še naprej ostali varčevalec pri nas ali pa boste svoje prihranke zaupali banki in jih vezali za daljše obdobje, seveda, če imate veliko prihrankov, saj je višina obrestovanja na vezane vloge odvisna tudi od višine vezanih sredstev.

Marica Radej

Še vedno je bolje varčevati v HKS

Mnogim, ki ste imeli na povzetku obračuna dohodkov, izplačanih v obdobju od 1. 1. do 31. 12. 1991 pod vrsto oznake 52 obresti vpisan znesek, se najbrž sprašujete, zakaj bi se obresti od hranilnega poslovanja vštevale v osnovo za dohodnino, saj obresti od hranilnih vlog v bankah niso obdavčene. Na to vprašanje nam skušajo odgovoriti v tem prispevku.

Z novo davčno zakonodajo je na novo uveden tudi davek od obresti na posojila, dana fizičnim in pravnim osebam. Davek spada med davke od dohodkov iz premoženja, ti pa med podvrsto dohodnine. Stopnja davka je 15 %, plačati pa ga je treba od vsakega posameznega prejemka.

Osnova za davek od obresti na posojila je razlika med prejetimi obrestmi na posamezno posojilo in revalorizacijskimi obrestmi, izračunanimi na osnovi rasti cen na drobno v obdobju, za katerega je bilo dano posojilo.

V prvi polovici leta 1990 smo zaradi zakonskih predpisov, po katerih se s hranilnim poslovanjem lahko ukvarja samo banka in finančna organizacija, medtem ko delovna organizacija lahko najema posojila, prešli iz hranilnega poslovanja v posojilne pogodbe, kar pomeni, da delovna orga-

nizacija najema posojila od delavcev, zaposlenih v delovni organizaciji.

Kot smo že v lanskem letu plačevali akontacijo dohodnine med letom, tako bomo morali v letošnjem letu poleg že znane akontacije dohodnine plačevati tudi akontacijo dav-

ka na prejete obresti. Ker imamo mesečni obračun obresti, bomo jemali kot osnovo za obračun višino mesečnih obresti. Za obračunane obresti v decembru 1991 (obračunane obresti za december 1991 se štejejo pod prejemke leta 1992), januarju, februarju in marcu t. l. bomo plačali davek pri obračunu obresti za marec; za višino davka bomo zmanjšali obračunane obresti, v primeru, da bo obračunana akontacija davka presežala obračunane obresti v marcu, pa bomo obračunano akontacijo odbili od OD za mesec marec, pri vseh na-

I. CINKARNA : ABANKA (vloge na vpogled)

Mesec	Osn. SLT	CC %	Višina obresti	% rev.	Višina obresti	Osn. za doh.	% davka	Višina davka	Razlika	Abanka %	Višina obresti
Jan. 92	10.000	17.00 %	1,700	15.40 %	1,540	160	15.00 %	24	1,676	9.24 %	924
Feb. 92	10.000	12.00 %	1,200	10.20 %	1,020	180	15.00 %	27	1,173	6.13 %	613
Mar. 92	10.000	12.00 %	1,200	11.00 %	1,100	100	15.00 %	15	1,185	6.61 %	661

II. CINKARNA : ABANKA (vloge, vezane od 20 do 29 dni)

Mesec	Osn. SLT	CC %	Višina obresti	% rev.	Višina obresti	Osn. za doh.	% davka	Višina davka	Razlika	Abanka %	Višina obresti
Jan. 92	10.000	17.00 %	1,700	15.40 %	1,540	160	15.00 %	24	1,676	15.49 %	1,549
Feb. 92	10.000	12.00 %	1,200	10.20 %	1,020	180	15.00 %	27	1,173	10.28 %	1,028
Mar. 92	10.000	12.00 %	1,200	11.00 %	1,100	100	15.00 %	15	1,185	11.38 %	1,138

V Celju drugi največji porabnik

Cinkarna je eden večjih porabnikov energije v Sloveniji. Ne uvrščamo se prav med največje, kot so Slovenske železarnice, TGA Kidričevo, tovarna dušika Ruše in še katero, smo pa na celjskem takoj za Železarno Štore. Že to pove, da je energija za nas velik izdatek, ki ga želimo v prihodnosti znižati. Pri tem bi morali sodelovati vsi, vsak na svojem delovnem mestu. Z namenom, da bi več vedeli o porabi energije pri nas, smo se pogovarjali z dipl. ing. Mihaelom BURNIKOM, direktorjem poslovnih enot Energetika.

Koliko energije porabimo?

V letu 1991 smo porabili skupaj 335 gigawatnih ur, oziroma 1.205 terajlov energije. Energija postaja iz meseca v mesec dražja in je blizu vrednosti, ki jo Cinkarna potrebuje za izplačilo osebnih dohodkov. Lani smo zanjo plačali 27 milijonov tolarjev.

Katere vrste in kje jo porabimo največ?

Največ, in sicer polovico, porabimo pare, sledi zemeljski plin s 30 odstotki in električna energija z 20 odstotki. Dve tretjini proizvodnje pare odpade na kotlarno Titanovega dioksida, ena tretjina pa se proizvede na utilizacijskih kotlih proizvodnje kislin (S in ferosulfatna kislina). Največja porabnika sta PE Titanov dioksid in Metalurgija, ki porabi 60 odstotkov celotne energije v Cinkarni. Od skupne v podjetju proizvedene in dobavljene energije, pa porabi titanov dioksid 35 odstotkov elektrike, 50 odstotkov zemeljskega plina in 60 odstotkov pare.

Kako razviti smo glede na vložek kapitala v energetske sisteme?

Ker je energija vse dražja, se hitro vlaganje v racionalizacijo zelo splača. To velja predvsem za parno omrežje, ki je močno razvejano in v večjem delu z dotrajano izolacijo. V starem delu Cinkarne je na tem področju sicer že veliko postorjeno. Pri opuščeni objekti smo izvedli instalacijske odklope, pri čemer smo upoštevali ekonomičnost in prekinili mrtve odcepe vode, zaradi toplotnih izgub. A celotni kompleks še ni končan. Poseben problem so kondenzni lonci in seveda vračanje kondenzata iz končne porabe pare, kjer je to mogoče. Pri tem moramo veliko sodelovati s PE Vzdrževanje in Investicijsko službo (vračanje kondenzata pri novogradnjah).

Kaj vse smo še naredili in kje še imamo probleme?

Priprava vseh vrst vod za tehnologijo in proizvodnjo pare je po zadnji zamenjavi vložkov čistilnih kolon in filtrov, bistveno zmanjšala porabo vode v sami pripravi vode glede na zmanjšano pogostnost regeneracij. Seveda pa je ta objekt potreben večje obnove. Predvidene rezultate daje tudi regulacija števila obratujočih kompresorjev za komprimiran zrak glede na zahtevan tlak v omrežju. Težav je še veliko. Vsega niti nima pomena naštevati. Za odpravo večine težav bi rabili denar. Veliko pa bi se dalo privarčevati pri, na primer manjšem številu tušev in pip. Po vsej tovarni imamo precejšnje število prostorov, ki jih je potrebno posebej greti, potrebujejo vodo, elektriko. Vse to pa tudi stane.

Kako spremljamo in nadzorujemo porabo energentov?

Gospodarna raba energije zahteva predvsem meritve porabe in proizvodnje energije, ter spremljanje in nadzor porabe. Meritve so v Cinkarni urejene za porabo električne energije po posameznih obratih, za zemeljski plin pa porabo merimo na posameznih agregatih. Paro merimo pri večjih porabnikih in pri proizvodnji pare. Tehnološko vodo merimo za večje porabnike

na omrežju, ki ga napaja črpalnice Nivo preko čistilne naprave, omrežje pitne vode pa na kompleksu podjetja merimo le 60 odstotno. Vgradili smo že veliko števecov za merjenje posameznih obratov, vendar le-teh niso upoštevali pri nekaterih investicijah in jih je sedaj težje namestiti.

To je najbrž tako kot v bloku, kjer je voda tako rekoč skupna in se poraba deli na družinskega člana?

Tako je, že pred investicijo je potrebno misliti, kaj bomo kasneje merili. Enako velja za ogrevanje. Tam, kjer ne moremo namestiti števecov (ne moremo razmejiti porabo posameznih služb v isti stavbi), moramo porabo obračunati kot pavšal.

Koliko lahko posamezni obrati vplivajo na porabo energije?

Da pridemo do „uporabnih podatkov meritev“, morajo biti torej instalacije v objektih že ob izgradnji uglasene z zahtevami tehnologov v proizvodnji. Ti lahko v poznejšem obratovanju vplivajo na porabo in s tem na tako popularne normative porabe (poraba na enoto proizvoda). Kontinuirane me-

ritve porabe vseh vrst energije nam omogočajo ugotoviti kakovost izrabe energije na posameznem agregatu ali sklopu. Z zmanjšano proizvodnjo je delež koristno izrabljene energije v primerjavi z izgubami manjši - raste specifična poraba energije, manjši oziroma slabši izkoristek in tako dalje. Obračun stroškov porabe energije vseh vrst po dejanski porabi za posamezne obrate spodbuja varčevanje z energijo, seveda, če te stroške spremljamo.

Kaj pomeni poznavanje porabe in stroškov energije?

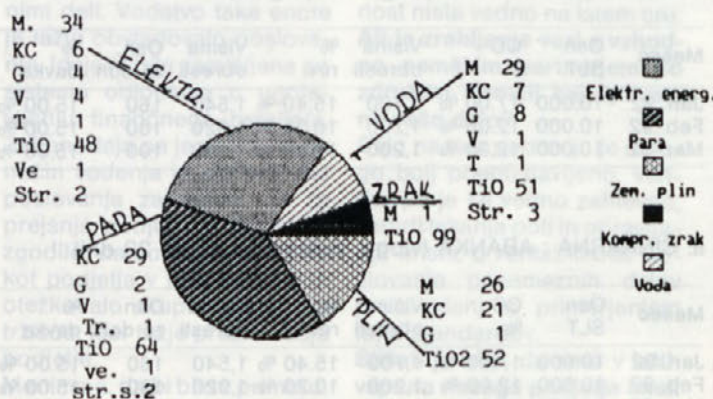
To daje osnovo za kalkulacijo proizvodnih stroškov in s tem tudi za gospodarnost posameznih tehnoloških procesov. Z meritvami porabe energije pri končnem porabniku in mestom odjema zunanjega dobavitelja ali lastne cene proizvodnje, pridemo do ocene uspešnosti pretvorbe in transporta energentov do končnega porabnika.

Kakšen je vaš vpliv na prodajalce energentov na njihovo kakovost in ceno?

Z zunanjimi dobavitelji so za vsako leto sklenjene pogodbe o dobavi, ki vsebujejo dinamično porabo določene vrste energije, kakovost pa vsebuje tudi zanesljivost dobave. Direktnega vpliva na ceno nimamo (v večini samo en dobavitelj), lahko pa z načinom porabe vplivamo na specifično ceno. Cena na enoto se zmanjša glede na pogodbo, s porabo v pasu (brez izrazitih končnih porab), čim bližje količinski porabi, ki je sklenjena s pogodbo in pri električni energiji s porabo samo tretjine jalove od prevzete delovne energije ali manj.

Kakšen naj bi bil odnos zaposlenih do odgovorne rabe energije?

Vsak na svojem delovnem mestu mora varčevati s pravilnim vključevanjem in izključevanjem pogonov in peči, glede na zahteve delovnega procesa, vklapljanjem samo razsvetljave, ki je potrebna in podobno. Pri uporabi pitne vode naj bo vodovodna pipa odprta samo v času uporabe, redno vzdrževana (da se tesno zapre), prav tako WC izplakovalniki in podobno. Vplivamo lahko na manjšo porabo in na to vezane stroške ob ogrevanju prostorov, da se le-ti ne ogrevajo po nepotrebnem na nenormalno visok nivo in izven delovnega časa.

struktura porabe energentov

Nekaj nasvetov za varčevanje

Električna energija:

- stroj, napravo, grelec ... vklopiti šele, ko imamo vse ostalo pripravljeno (material na delovnem mestu ...)
- stroja ne puščati teči v praznem teku
- gori naj le toliko luči in le takrat, ko je to potrebno
- stroji morajo biti čisti in brezhibni

Voda:

- posebno pozornost posvetiti pretokom tehnološke vode in jo sproti regulirati glede na tehnologijo
- ko ni potrebno, da voda teče, jo zapreti
- ne prati pod tekočo vodo
- vse pretoke zmanjšati na minimum
- vsi zaporni ventili morajo biti brezhibni in morajo dobro tesniti

Toplotna energija:

- onemogočiti vdor zunanega zraka-zapirati okna, vrata, lopute ...
- če je v prostoru pretoplo, pripretili ventil
- grelna telesa morajo biti čista
- okna in zunanja vrata morajo dobro tesniti
- ne vklapljati in regulirati avtomatike ogrevanja, ker to opravlja strokovno usposobljeni strojniki

Telefonija:

- telefonirati le takrat, ko je to potrebno
- telefonski razgovor naj bo kratek in tak, kot zahteva bonton

Komprimiran zrak:

- uporabljati ga takrat, ko je to potrebno
- ne z njim čistiti strojev, oblek, prostorov ...
- po uporabi ventile dobro zapreti
- vsi priključki morajo dobro tesniti

Poslovne enote imajo za cilj zmanjšati stroške energentov na vseh področjih. Ali jim to uspeva?

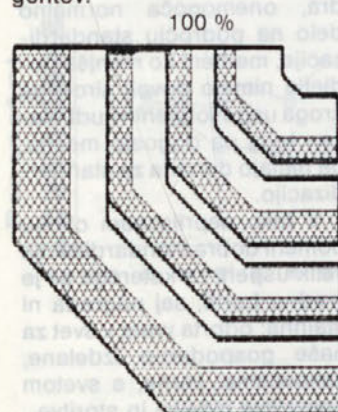
Pri nižji proizvodnji je to težko reči, ker se zaradi tega poraba energentov ne zmanjšuje linearno. Vendar pa je sedaj drugače kot nekoč, ko stroški energije niso bili tako visoki. Zavedajo se visokih cen in upam, da podrejene spodbujajo k varčevanju. Veliko pa se še da prihraniti z discipliniranim delom. Mnogo pa lahko privarčujemo tudi pri posodobitvi tehnologije, seveda, če imamo denar za investiranje in če predvidimo primerno izolacijo in kontrolo vseh vrst energentov.

Kaj menite, da je razlog za nepravilni odnos zaposlenih do porabe energije?

Bistvo je v naši vzgoji. Saj, če se samo zamislimo, kako delamo doma, ko po nepotrebnem gorijo luči, ko odpremo hladilnik še preden pomislimo, kaj bomo vzeli iz njega, ko na primer za vsako malenkost odpremo hladilno skrinjo, da ne govorimo še o drugih primerih. Morali si bomo privzgojiti nazaj tisto, kar so znali že naši očetje.

Kaj nas bo prisililo k varčevanju?

Draginja. Doma jo že občutimo v žepu, v tovarni pa žal neposredno še ne. MG

Izolacija hiše daje velike prihranke pri porabi energije in denarja. Na diagramu je prikazana izguba toplotne energije in možni prihranki z igradnjo izolacijskih materialov.

Naložba in ne strošek podjetja

Zavoljo burnih sprememb v gospodarstvu, je v ospredju reševanje trenutnih problemov in bitka podjetij za preživetje, saj s tem rešujemo tudi del prihodnosti. Kot pripomoček za dnevno rabo pa je nujno potrebna strategija, ki odgovarja na vprašanje, kako uresničevati cilje in doseči zaželeno prihodnje stanje podjetja.

Aktivnosti tržnega komuniciranja morajo izhajati iz podjetniške strategije, razreševati dileme produktne in institucionalnega komuniciranja, ki jih podpirajo cilji odnosov z javnostjo, saj le-ti prodajajo ugled podjetja.

Spremenjen odnos do tržnega komuniciranja je torej nujen, od nas samih pa je odvisno, kako ga bomo realizirali. Primeri iz poslovne prakse dokazujejo, da sistematičnost, kontinuiteta, intenzivnost in učinkovitost tržnega komuniciranja prispevajo k izboljševanju donosnosti oziroma poslovanja podjetja. Zato pri tržnem komuniciranju ne bi smeli govoriti o stroških, temveč o naložbah. Torej je tudi v kriznih okoliščinah potrebno komunicirati, seveda selektivno, racionalno, usmerjeno in odgovorno.

Od načrtovanih aktivnosti tržnega komuniciranja smo v lanskem letu izvajali pretežno produktno komuniciranje za agro program, gradbeništvo in antikorozijsko zaščito in bili prisotni na šestih sejnih. Sinergijskih povezav in podpore z možnostmi, ki jih dajejo odnosi z javnostjo in sponzorstvo, nismo izpostavili, kar pomeni, da nismo dosegli večjega razumevanja in poznavanja različnih javnosti do podjetja.

Za vse aktivnosti tržnega komuniciranja smo porabili le 0,5 odstotka celotne realizacije na "YU" tržišču, oziroma 29 odstotkov za produktno komuniciranje (kar 66 % smo od produktne komuniciranja namenili za prospekte) in 17 % za sejemske dejavnosti.

Za direktno produktno komuniciranje smo namenili le 34 odstotkov sredstev, sorodna podjetja so namenila samo za objave v tisku, TV in radiu bistveno več: Helios 5-krat več, Color 8-krat več, Belinka 4-krat več, Jub 2-krat več ...

Zaradi znanih razmer se povečuje delež prodaje na slovenskem tržišču (lani 59 %, v februarju letos še 10 % več).

Zato tudi tržno komuniciranje letos usmerjamo zaenkrat na slovensko tržišče. Domače tržišče se tako zožuje, kupci danes že tako poznajo trg, da morebitne ukane niso uspešne, zato bosta etika in ekologija v prihodnje postajali vse pomembnejši.

Sodelovanje s kupci mora postati drugačno, vedno bolj gre za enakopravnost tržnih udeležencev, namesto vsiljene komunikacije prehajamo k dialogu.

Odnosi z javnostjo so potrebni, saj le-ta omogočajo bolj racionalno tržno komuniciranje, kjer se vse bolj uveljavljajo neposredne promocije za ožje skupine potrošnikov. Za opredeljene, dokaj optimistične planske cilje za letošnje leto, bomo morali vsekakor pospešeno in več komunicirati.

Z naložbami v tržno komuniciranje je pobobno, kot se z marsičem v življenju - KOLIKOR VLOŽIŠ, TOLIKO DOBIŠ! Če premalo ali ničesar ne vložiš, ne da nič ne dobiš, ampak je lahko kazen še hujša. Seveda pa stane dobro komuniciranje toliko kot slabo.

Irena SCHMIDT

PODČRTANO

Ne morete več reči, časi so trdi, dajmo varčevati!

Treba je tvegati in več napraviti!

Standardizacija po osamosvojitvi

V procesu osamosvajanja oziroma na nacionalni, državni ravni ima standardizacija poseben pomen. Nosilci standardizacije, večinoma so to inženirji in tehniki, pa tudi pravniki, ekonomisti in drugi, morajo poznati smisel in pomembnost standardizacije ter mednarodno dogovorjena pravila igre v tej dejavnosti. Poskrbeti morajo, da bo imelo slovensko gospodarstvo pravo pojmovanje in odnos do standardov in standardizacije, saj tega ne bodo storili ne direktorji, ne politiki.

Standardizacija je načrtno in družbeno izvajanje poenotenja materialov v zagotavljanju kakovosti, uvajanje nekega smiselne reda in omogočanje hitrega dostopa do informacij. V skladu z mednarodnimi pravili v vsaki državi obstaja nacionalna organizacija za standardizacijo, ki se lahko včlani v mednarodno organizacijo ISO. V Jugoslaviji je bil to Zvezni zavod, ki je izdal jugoslovanske standarde JUS.

V Sloveniji potekajo pripravljala dela za organizacijo lastne nacionalne standardizacije. Sprejeti in uveljavljeni standardi in tehnični predpisi bi zagotovili: odpravljanje ovir v prometu blaga in storitev, izboljšanje splošne ekonomičnosti proizvodnje in storitev, smotrno izkoriščanje naravnih dobrin in energije, varstvo življenja in zdravja ljudi, naravnega okolja ter naravnih in z delom ustvarjenih vrednosti, varstvo in obveščenost kupcev glede kakovosti proizvodov in storitev, kakovost in varnost objektov, opreme in delovnih sredstev, hitro, natančno in razumljivo sporočanje in prenos ter obdelavo informacij.

Za enoten sistem standardizacije bodo skrbeli trije organi: nacionalni svet, strokovna komisija in urad za standardizacijo in meroslovje.

Kako v prehodnem obdobju

V pomoč, delno pa tudi v oviro novi slovenski standardizaciji, bo doseganja jugoslovanska standardizacija. V uporabi je približno 1000 standardov JUS, ki so v glavnem zastareli in neskladni z mednarodnimi standardi ali pa so celo z njimi v nasprotju, vendar so taki osnova za vse pridobljene ateste o ustreznosti tehničnim predpisom, izjave o ustreznosti standardom ter sredstvo sporazumevanja

med njihovimi uporabniki, zato bi bilo pretrganje vseh stikov škodljivo. Za usklajitev z mednarodnimi standardi bomo morali opraviti veliko dela tudi v razvoju, konstrukciji, proizvodnji, kontroli, transportu, prodaji itd., torej povsod v naših podjetjih, kjer se standardi uporabljajo. Zato bomo morali za nekaj časa podaljšati veljavnost standardov JUS.

Podobno je stanje na področju tehničnih predpisov, predpisov o kakovosti proizvodov in del, tehničnega nadzorstva, deklariranja in pakiranja proizvodov, garancijske dokumentacije itd. Tehnični predpisi so element pravnega sistema države, zato bo treba dati prednost njihovi pripravi in izdajanju. Tehnične predpise pripravljajo in izdajajo posamezna ministrstva, pri njihovem usklajevanju in pripravi potrebnih standardov pa sodeluje Urad za standardizacijo, ki tudi vodi in vzdržuje informacijski sistem tehnične regulative.

Največje težave nas nedvomno čakajo pri vključevanju v mednarodno standardizacijo. V mednarodni organizaciji ISO in IEC ne moremo biti sprejeti pred mednarodnim priznanjem naše države in sprejetjem v Organizacijo združenih narodov. Pogoji za sprejetje v regionalne organizacije CEN in CENELEC pa je članstvo v ISO oz. IEC. Članstvo v teh organizacijah ne pomeni samo pravice do sodelovanja na sestankih, pač pa tudi pravico do uporabe standardov teh organizacij in njihovo prevzemanje v lastno nacionalno standardizacijo. Prav tako je dostop do delovnih dokumentov, ki so v postopku priprave standardov, omogočen le članom, s čimer imajo le-ti veliko časovno prednost, predvsem na po-

dročju razvoja.

Kako do slovenskih standardov

Priprava, sprejemanje in izdajanje slovenskih standardov (SLS) je področje, ki je tesno povezano s standardizacijo v podjetjih (interna standardizacija) oziroma s sodelovanjem strokovnjakov iz podjetij. Ker je že sprejeta opredelitev za sočasno sprejemanje slovenskih standardov z mednarodnimi je treba zagotoviti sodelovanje strokovnjakov pri obravnavanju izbranih mednarodnih standardizacijskih projektov in oblikovanju naših pripomb nanje. S postopkom vzpostavitve glasovanja za mednarodni standard in hkrati s sprejemanjem tega v slovenski sistem standardov, bomo preprečili zastajanje naših standardov za standardi drugih držav in mednarodnimi standardi. Strokovnjaki iz naših podjetij in raziskovalnih ter izobraževalnih ustanov bodo na ta način sproti seznanjeni z dogajanjem v svetovnem razvoju in bodo lahko vplivali nanj.

Standardizacija in kakovost

Eden od ciljev standardizacije je varstvo kupcev glede kakovosti proizvodov in storitev in njihove varnosti za uporabnika, zato mora Urad za standardizacijo poskrbeti tudi za pravno ureditev tega področja. Kriteriji za podeljevanje znakov kakovosti morajo biti obdelani enotno in popolnoma jasno. Vsi sistemi morajo biti kompatibilni z mednarodnimi, da se bomo brez sramu in z doseženim medsebojnim priznanjem certifikatov ali

izjav o ustreznosti pojavljali na svetovnem trgu.

Informatika

Zelo pomembna je informacijska aktivnost standardizacije zlasti na sedanji stopnji razvitosti slovenske standardizacije. Uporabnike (podjetja ali posameznike) največkrat zanima, kakšni standardi veljajo za posamezna tehnična področja in posamezne države ter kje lahko te standarde dobijo. Zato je razumljivo, da je ena izmed nalog Urada za standardizacijo, uporabnikom čim hitreje nuditi celovite informacije o standardih in drugi tehnični regulativi.

Vloga interne standardizacije

Za razvoj standardizacije na nacionalni oz. državni ravni je bistvenega pomena tudi hiter in učinkovit razvoj interne standardizacije, saj pomeni zagotavljanje osnov za izgradnjo sistema. Vzpostavljane in razvoj standardizacije v podjetjih je v sedanjem času težka naloga. Slab gospodarski položaj večjih podjetij, kjer je sicer dovolj strokovnega kadra, onemogoča normalno delo na področju standardizacije, medtem ko manjša podjetja nimajo dovolj širokega kroga usposobljenih ljudi. Razen tega pa pogosto menijo, da nimajo denarja za standardizacijo.

V tako neprijaznem okolju pomeni dobra standardizacija velik uspeh, za katerega se je vredno boriti, saj nagrada ni majhna: odprta vrata v svet za naše gospodarno izdelane, kakovostne, varne, s svetom povežljive izdelke in storitve.

VIR: Marija PIRC: Slovenska nacionalna standardizacija in tehnična regulativa, Nova proizvodnja 1991/4.

Ekološko informacijski sistem tudi na občinski ravni

Občinski sekretariat za urejanje prostora in varstvo okolja Celje, je na osnovi strokovnih osnov sprožil postopek za sprejem sanacijskega programa. Hkrati pa mora zagotoviti merilno mrežo z ekološko informacijskim sistemom občine Celje (EIS - CELJE), ki bo uradno dajal podatke, ko bo Celje do leta 2000 prešlo v II. območje onesnaženosti zraka, glede na zakonsko določene meritve. Verifikacijo izgradnje bo izvršil Hidrometeorološki zavod Slovenije in EIS - CELJE bo imel javno pravni pomen dajanja podatkov in informacij ter tudi utemeljenih predlogov za uvedbe izrednih ukrepov v mestu Celje, za primerne prekomerne onesnaženosti zraka.

Izgradnja EIS - CELJE je izdelana na osnovi idejnega projekta ekološkega informacijskega sistema Cinkarne (EIS-C), o katerem smo v Cinkarnarju že pisali. Upošteva tudi uporabo že obstoječe ekološko merilne opreme na področju Celja, kakor tudi kioskov in SO₂ merilnikov Hidrometeorološkega zavoda.

Tako bi bila centralna enota locirana v prostorih Zavoda za socialno medicino in higieno Celje in bi obsegala računalnik z opremo, ki bi zagotovil sprejem in prenos podatkov po komutirani telefonski liniji med merilnimi postajami, Hidrometeorološkim zavodom in Cinkarno, kjer bo deloval cinkarniški terminal. Terminal CC bo opremljen z identičnimi prikazovalnimi programi kot centralna enota in bo dodatno omogočal pregled vseh podatkov cinkarniškega sistema.

Merilne postaje bodo štiri. Poleg obeh cinkarniških - pri

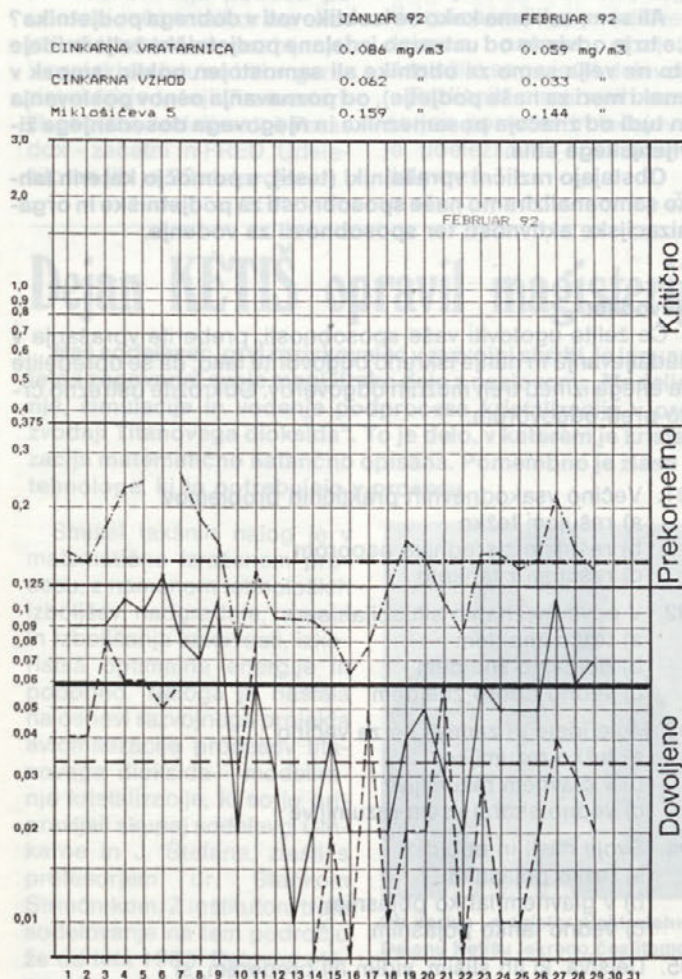
vratarnici starega dela in merilna postaja Bukovžlak, v izgradnji še merilna postaja na križišču pri avtobusni postaji od Zavoda za socialno medicino in higieno Celje in obstoječa merilna postaja ANAS v kompleksu bolnice od Hidrometeorološkega zavoda Ljubljana.

Večina postaj bo merila naslednje meteorološke parametre: smer in hitrost vetra, temperaturo zraka, relativno vlažnost, različno od postaje do postaje, pa še onesnaženost s SO₂, NO, CO, O₃, prah, radioaktivnost, sončno sevanje, ogljikovodike.

V okviru sanacijskega programa za prehod Celja iz IV. območja prekomerne onesnaženosti zraka v II. območje, bo naše podjetje poleg sodelovanja pri izgradnji EIS-CELJE uresničevalo zelo zahtevne programe odzvepljevanja iz posameznih proizvodenj.

Dani Podpečan

24-urne koncentracije SO₂ - mg/m³

Onesnaženost pozimi v Celju

V Miklošičevi ulici so letošnje zimo zabeležili 2 do 3-krat višje koncentracije žveplovega dioksida kot obe aparaturi v Cinkarni. Pri tem se je neupravičeno izgovarjati na »dežnik«, saj gre samo ena šestina emisij SO₂ iz Cinkarne skozi 100 m dimnik, pa še ta ne povzroča vedno »dežnika«.

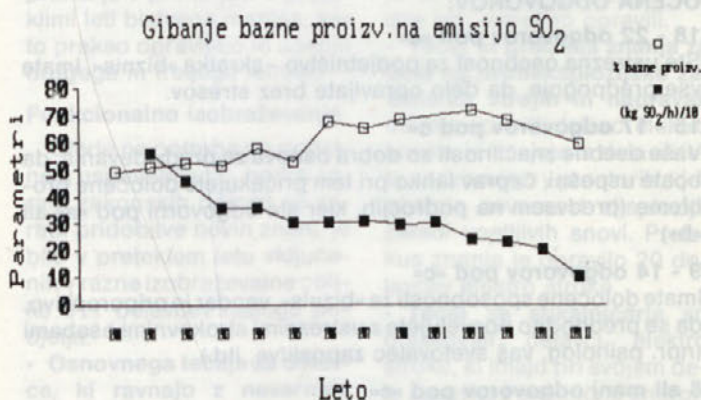
Onesnaženost zraka tudi drugod po Celju ni enakomerno razpršena, saj so deli mesta, kjer prevladuje daljinsko ogrevanje, kot je Nova vas, bistveno manj onesnaženi, kot center mesta s starimi individualnimi kurišči ali pa Hudinja tam, kjer so individualne hiše. Žal ni interesa v Celju, da bi izmerili neke manjše koncentracije, ampak povsod le najvišje, potem pa naj bi povsod veljale omejitve za gibanje občanov na prostem.

Izgovarjanje na krivdo Cinkarne, nas je v Celju pripeljalo do tega, da noben denar za ekologijo ne prihaja več v Celje. V osemdesetih letih smo ga dobili vsaj za raziskovalne naloge, ki so bile podlaga za

sanacijske ukrepe za mesto Celje. Pa je žal marsikaj zastalo zaradi pretirane iht Društva za varstvo okolja proti Cinkarni.

Vendar pa je v Celju tako, da nas bo slabega zraka tako kot v vseh drugih krajih rešila plinifikacija in daljinsko ogrevanje. Kljub opozorilom in priporočilom, se način kurjenja v individualnih kuriščih ni še nič spremenil, v zadnji zimi smo se rešili le enega onesnaževalca - vojašnice na Mariborski. Za kakršenkoli trajen ukrep pa je potreben denar, ki ga Društvo ne bo prineslo, ampak kvečjemu odneslo iz Celja.

Vida Planinšek

Dosedanje gibanje deležev bazne in predelovalne proizvodnje je odraz tržnih razmer. Emisija SO₂, ki nastaja predvsem v proizvodnji baznih kemičnih izdelkov ne vpliva na delež bazne proizvodnje.

SPOZNAJMO SAMI SEBE

Ali sem, oziroma kako se izoblikovati v dobrega podjetnika? Le to je odvisno od ustrezno izdelane podjetniške želje in ideje (to ne velja samo za obrtnike ali samostojen poklic, ampak v enaki meri za naše podjetje), od poznavanja osnov poslovanja in tudi od značaja posameznika in njegovega dosedanjega življenjskega stila.

Obstajajo različni vprašalniki (testi), s pomočjo katerih lahko samoanaliziramo naše sposobnosti za podjetniške in organizacijske aktivnosti ter sposobnosti za vodenje.

Navodilo:

Če želite ugotoviti vaše sposobnosti, preberite vprašanja v nadaljevanju in nanje iskreno odgovorite tako, da se opredelite za enega izmed treh možnih odgovorov. Obkrožite ustrezno črko pred odgovorom.

01. Večino vsakodnevnih praktičnih problemov
  - a) rešujem težko
  - b) rešujem z srednjim naporom
  - c) rešujem z lahkoto
02. V novih neznanih situacijah se
  - a) težko znajdem
  - b) običajno znajdem
  - c) vedno dobro znajdem
03. Moje ideje in zamisli so za večino
  - a) težko razumljive
  - b) v glavnem razumljive
  - c) vedno skoraj vsem razumljive
04. Svoje misli in občutke
  - a) težko pojasnim
  - b) v glavnem lahko pojasnim
  - c) vedno lahko pojasnim
05. Dejstva, ki jih slišim, vidim ali preberem, si
  - a) težko zapomnim
  - b) zapomnim po večkratnem ponavljanju
  - c) zapomnim hitro in dobro
06. Osebe in imena si
  - a) težko zapomnim
  - b) poskušam in v glavnem tudi zapomnim
  - c) hitro in lahko zapomnim
07. V odnosu na splošne sposobnosti drugih imam občutek, da sem
  - a) večkrat izpod povprečja
  - b) povprečen
  - c) v glavnem iznad povprečja
08. Po dolgem branju
  - a) občutim utrujenost vida
  - b) včasih imam manjše probleme z vidom
  - c) nimam nobenih problemov z vidom
09. Kakšen vid imate
  - a) slab
  - b) srednji
  - c) odličen
10. Kako slišite
  - a) slabo
  - b) srednje
  - c) odlično
11. V nepričakovanih neprijetnih situacijah nad svojimi občutki
  - a) večkrat izgubim kontrolo
  - b) se v glavnem kontroliram
  - c) redko izgubim kontrolo
12. Kakšen pomen imajo za vas prijatelji
  - a) majhen
  - b) srednji
  - c) izredno velik

*Noben človek ni otok, povsem sam zase,
vsak človek je del kontinenta, del celote.*
John Dunne

13. Odnosi z okolico so za vas
  - a) nepomembni
  - b) srednjega pomena
  - c) izredno pomembni
14. Podjetništvo je za vas
  - a) samo poskus
  - b) začasna rešitev
  - c) dokončna trajna opredelitev
15. Za podjetništvo ste se odločili, ker
  - a) imate radi avanture
  - b) nimate druge rešitve
  - c) ste prepričani, da boste uspeli
16. Vaše izkušnje v vodenju ter »biznisa« so
  - a) majhne
  - b) srednje
  - c) velike
17. Koliko poznate potrebe tržišča po vaših storitvah proizvoda
  - a) malo
  - b) delno
  - c) odlično
18. Kako poznate svoje stranke
  - a) malo
  - b) delno
  - c) odlično
19. Vaše mišljenje o raziskavi tržišča je, da
  - a) ni potrebno raziskav - dovolj je ocena
  - b) je včasih dobro narediti analizo
  - c) je potrebno sistematično raziskovanje in spremljanje
20. Kaj menite o svojem strokovnem usposabljanju
  - a) nima nobenega vpliva na »biznis«
  - b) ima pomen - vendar ne najpomembnejši
  - c) je izrednega pomena
21. Kakšno vlogo igra po vašem mnenju v uspešnem podjetništvu samopotrjevanje in uveljavljanje
  - a) nepomembno
  - b) ima pomen, vendar ni zelo pomembno
  - c) izredno pomembno
22. V kolikšni meri je po vašem prepričanju za uspešen »biznis« pomembna organizacija dela
  - a) nepomembna
  - b) lahko se uporabi, vendar ni pomembna
  - c) je izredno pomembna

OCENA ODGOVOROV:

18 - 22 odgovorov pod »c«

Ste ustrezna osebnost za podjetništvo - skratka »biznis«. Imate vse predpogoje, da delo opravljate brez stresov.

15 - 17 odgovorov pod »c«

Vaše osebne značilnosti so dobra osnova za predvidevanja, da boste uspešni, čeprav lahko pri tem pričakujete določene probleme (predvsem na področjih, kjer ste odgovorni pod »a« ali »b«)

9 - 14 odgovorov pod »c«

Imate določene sposobnosti za »biznis«, vendar je priporočljivo, da se predhodno posvetujete z ustreznimi strokovnimi osebami (npr. psiholog, vaš svetovalec zaposlitve, itd.)

8 ali manj odgovorov pod »c«

Ne priporočamo vam, da rešujete svoj problem nezaposlenosti z odpiranjem lastnega podjetja, obrti ali kakršnekoli druge oblike samozaposlitve oz. vaše delo v podjetju mora biti vodeno. Želimo vam veliko uspeha pri vašem delu, predvsem v našem podjetju.

Izobraževanje lani

Težnja po racionalizaciji zaposlovanja in možnost pridobivanja strokovnega kadra sta nas vodili k temu, da za šolsko leto 1991/92 nismo razpisali kadrovskih štipendij. Sedaj še štipendirano 69 štipendistov različnih profilov od IV. do VII. zahtevnostne stopnje. Lani je izobraževanje zaključilo 15 štipendistov, in sicer: pet strojnih ključavničarjev, obratovni električar, dva kemijska tehnika, reprofotograf, dva elektrotehnika - elektronika, ekonomski tehnik, inženir kemijske tehnologije, inženir strojništva, diplomirani ekonomist.

Lani se je ob delu izobraževalo 44 delavcev, uspešno pa jih je zaključilo šolanje enajst: trije kemijski procesničarji, dva elektrotehnika - energetika, upravno administrativni tehnik, pravnik, inženir strojništva, dva inženirja metalurgije in magister kemijske tehnologije.

V preteklem letu smo zaposlili le dva pripravnika: kemijska tehnika, pripravniški izpit pa so opravili trije pripravniki: diplomirani inženir tekstilne tehnologije, diplomirani biolog in diplomirani inženir metalurgije. Pripravnistvo poteka v skladu s pravilnikom o pripravnstvu in strokovnih izpitih v gospodarstvu pod nadzorom ustrezno izbranih mentorjev, glede na stroko pripravnika.

Sestavni del učnega procesa za učence in študente je proizvodno delo oziroma delovna praksa. V našem podjetju je to obvezno prakso opravljalo 49 učencev in študentov. Učenci so bili pred pričetkom prakse seznanjeni z osnovami varstva pri delu in z globalno predstavitvijo podjetja. Na delovnih mestih jih prevzamejo inštruktorji, ki jih usmerjajo pri delu. Ob koncu prakse inštruktorji ocenijo njihovo delo in prizadevnost.

Število učencev na obvezni praksi je v primerjavi s preteklimi leti bistveno manjše, ker to prakso opravljajo le učenci drugega in tretjega letnika.

Funkcionalno izobraževanje

Gledé na potrebe po dodatnem usposabljanju, bodisi zaradi zakonskih določil ali zaradi pridobitve novih znanj, je bilo v preteklem letu vključenih v razne izobraževalne oblike 811 delavcev našega podjetja.

- Osnovnega tečaja za delavce, ki ravnaajo z nevarnimi snovmi, le-ta je obvezen za vse delavce, ki ravnaajo z nevarnimi snovmi, nimajo pa kemijske izobrazbe, se je udeležilo 34 delavcev. Pri preizkusu znanja so bili vsi uspešni.

- Tečaja in preizkusa znanja za voznike nevarnih snovi se je udeležilo 18 voznikov cistern in kamionov. Preizkus znanja iz cestno-prometnih predpisov in ravnanja oziroma ukrepanja v primeru nesreče z nevarnimi snovmi so opravili vsi.

- Tečajev iz varstva pri delu se je udeležilo 413 delavcev; preizkus znanja so opravili vsi. V to število pa niso vključeni učenci in študenti na obvezni praksi in tisti delavci, ki so opravili preizkus znanja iz varstva pri delu v okviru drugih tečajev.

- Tečaj za varjenje. V PE Vzdrževanje se je pokazala potreba po usposabljanju delavcev za varjenje. Organizirali smo dva tečaja: za plamensko in za obločno varjenje, ki sta trajala 15 delovnih dni. Udeležilo se ju je 17 kvalificiranih delavcev, 6 jih je uspešno zaključilo tečaj za plamensko, 11 pa za obločno varjenje.

- Atestiranje varilcev je po zakonskih določilih obvezno za vse tiste varilce, ki to delo opravljajo na zahtevnejših napravah ali sklopih. Atest je uspešno opravilo 10 delavcev.

- Tečaja za varno delo na elektroenergetskih sistemih se je udeležilo 27 električarjev. Vsi so preizkus znanja, ki je po zakonu obvezen vsaki dve leti, uspešno opravili.

- Tečaj in preizkus znanja za dela na protieksplzijsko zaščitenih strojih in napravah morajo opraviti delavci elektro stroke, ki izvajajo ta dela ali leta nadzorujejo v prostorih, kjer obstoja nevarnost eksplozije zaradi vnetljivih snovi. Preizkus znanja je opravilo 20 delavcev elektro stroke.

- Tečaj za stikalničarje so obiskovali delavci elektro stroke, ki imajo pri svojem delu opravka z električno energijo visoke napetosti. Tečaj so obiskovali in opravili preizkus znanja, 4 delavci.

- Tečaja Varno delo v laboratoriju se je udeležilo 19 delavcev iz Razvojne službe.

- Tečaja za delo z računalniki. Vedno večja potreba po uporabi računalnikov narekuje tudi tovrstno usposabljanje. V preteklem letu so bili organizirani štirje tečaji (Framework III. začetni, nadaljevalni, Paradox - začetni in FRED. Udeležilo se jih je 39 delavcev.

- Predavanje Celovito obvladovanje kakovosti smo organizirali za vodilne in vodstvene delavce našega podjetja. Udeležilo se ga je 31 delavcev.

Različnih strokovnih seminarjev, posvetov in tečajev se je udeležilo 174 strokovnih delavcev.

Z.Š.

Dejan KETIŠ opravil magisterij

Naš sodelavec, prvi raziskovalec v razvojni službi, je januarja letos zagovarjal svoje magistrsko delo z naslovom: „Modeliranje, simulacija in vodenje podprocesa kristalizacije v proizvodnji Titanovega dioksida“. To je delo, v katerem je kristalizacija matematično natančno opisana. Pomembno je zlasti za tehnologe, ki to potrebujejo v procesu.

Smisel takšnih nalog je v matematično izraženem procesu, z namenom tehnoloških izboljšav, nadgradnje, razvoja in izboljšanja kakovosti, izkoristka optimalne energije in podobno. Naloga je nastala na osnovi razvojnega projekta avtomatizacije procesov titanovega dioksida - modeliranje kristalizacije, ki so jo pripravljali skupaj sodelavci Cinkarne in J. Štefana, zlasti s profesorjem dr. Stankom Strmčnikom. Z inštitutom traja sodelovanje na tem področju že od leta 1983. Delovna ekipa, ki smo jo v Cinkarnarju že predstavili, je uspela vzpostaviti računalniško vodenje podprocesa kristalizacije. To je bila prva faza v tem projektu, v nadaljevanju, v katerem prav tako sodeluje naš novi magister fakultete za elektrotehniko in računalništvo Dejan Ketiš, pa je izvedba računalniškega vodenja podprocesa redukcije.

Ali boš opravil tudi doktorat?

Pri osebnem razvoju ti mora biti v prvi vrsti partner okolje, v katerem delaš. Če je to okolje prešibko, bi se moral močneje navezati na Inštitut. Pri tem pa gre za prenos znanstvenega dela v prakso. Doktorat zahteva originalni prispevek k znanosti, za to pa moraš imeti v industriji zlasti pogoje.

Meniš, da pri nas teh pogojev ni?

Pravzaprav gre razvoj v smeri posameznih proizvodnih, ne pa podjetja kot strateške celote. Menim, da bi bilo za dolgoročno obdobje, ko bi nam lahko šlo bolje od povprečja, bolje postaviti razvojno ekipo, neodvisno od stalnih operativnih problemov pri delu. Med razvojniki je v podjetju preveč mej, te pa ustva-

Ob nazivu „magister elektrotehnike“ Dejanu Ketišu iskreno čestitamo!

rjajo različna vodstva poslovnih enot. Delo med razvojniki pa teče predvsem po prijateljskih vezeh. Zaradi slabe organizacije dela izgublamo energijo, ko se moramo za kakšno pomoč obračati k enemu in drugemu. Do cilja pa potem pridemo prepočasi.

Za razvoj v tem obdobju ni denarja?

Pri denarju se resnično ustavlja. Toda narobe je to, da je denar vedno zadnji. Najprej naredimo vse rešitve, tudi finančni načrt, potem pa, ker denarja ni ali ko nihče noče prevzeti odgovornosti, za rešitve narejene doma, obleži vse v predalih.

Bi skupni razvoj rešil dolgoročne načrte?

V teh slabih časih smo dobri, v normalni gospodarski situaciji bi bili povprečni, lahko pa bi bili boljši. O dolgoročnem razvoju se veliko pogovarjamo, veliko je zanimivih področij, ki bi se dale vpeljati v našo industrijo, saj vendar ne moremo delati petdeset let isto. Trenutno pa delamo samo za preživetje. Trdim, da dolgoročni ciljev ne smemo zanemariti.

MG

Cinkarna in certifikati

Dogajanja v Evropi in Sloveniji na področju kakovosti imajo svoj odmev tudi v našem podjetju. Naši kupci že sprašujejo ali imamo morda certifikat o skladnosti z ISO 9000. To so že resna in direktna vprašanja. V novembru 1991 smo pri nas organizirali predstavitev postopka za pridobitev certifikata. G. Drago Dolenc (Zavod RS za produktivnost dela Ljubljana) nam je na uspešen način prikazal potrebne priprave za takšno akcijo.

Za sprožitev akcije za pridobitev certifikata se je prva odločila poslovna enota Titanov dioksid. V ta namen je naša služba pripravila vprašalnik z okoli sto vprašanji, na osnovi katerega bomo opravili interno presojo (auditorja: g. Raznožnik, g. Marin). Rezultat bo pokazal, koliko dela moramo še opraviti. Vprašanja se ne nanašajo zgolj na PE Titanov dioksid, ampak na vse, ki delajo za to poslovno enoto. (skupne službe, PE Vzdrževanje, ...)

V standardu (ISO 9000) je velik poudarek na izobraževanju, ki naj bi bilo direktno vezano na delo. Izobraževati se morajo prav vsi v podjetju, seveda pa je vsebina izobraževanja različna. Če je izobraževanje tesno vezano z delom, so skupine lahko le majhne, zato je možno in potrebno izobraževanje organizirati tako, da so ob zaključku vsakega izobraževanja testi, seminarne naloge, izpiti. To pomeni

vlagati v ljudi in seveda žeti rezultate.

Prva skupina 15 ljudi iz PE - TiO₂ je že imela predavanje o vsebini Poslovnika o kakovosti in o načinu pridobitve certifikata. Zelo podobna skupina inženirjev bo imela 6. in 7. marca dvodnevni seminar o osnovah statistike in stabilnosti procesov. Vsak udeleženec izobraževanja bo moral pripraviti seminarsko nalogo iz svojega področja dela.

Za izvedbo projekta za pridobitev certifikata morajo biti angažirani vsi ljudje. Zato jih je treba izobraziti in angažirati. Najbrž bo prva naloga priprava programa za izobraževanje na vseh ravneh in izvedba tega. Tudi priprava Poslovnika bo potekala z velikim številom sodelujočih. Tako bo verjetneje, da bo Poslovnik praktičen in bo zato uporaba lažje stekla. En Poslovnik je v Cinkarni že napisan in bo delno služil kot osnova.

Mija Marin

Interni ukrepi

Dejavnost podjetij je v Sloveniji sedaj usmerjena predvsem na odločitve kratkega roka. Planiranje na daljši rok ta hip ni pomembno, kajti potrebno je obvarovati podjetja pred gospodarskim zlomom. Podjetja si pomagajo z internimi ukrepi, med katere spadajo najprej - čiščenje proizvodnih programov glede na tržno sposobnost in donosnost. Drugi ukrep je zmanjšanje stroškov delovne sile, zato podjetja znižujejo število zaposlenih. K tretjemu ukrepu sodi zniževanje notranjih stroškov s pomočjo racionalizacij, sprememb organiziranosti in okrepljene marketinške dejavnosti. Šele na četrtem in vendar zelo pomembnem mestu je ukrep izboljšanja kakovosti poslovanja. Seveda bi vse to potekalo hitreje, če bi bila dana trdnješa opora iz zunanjega okolja in če bi bila oblikovana kakršnakoli razvojna strategija Slovenije.

Gospodarski vestnik

Razvoj s širjenjem dejavnosti

V večini podjetij hitremu razvoju ne sledi pravilen razvoj organiziranosti v podjetniškem smislu. Določene težave kažejo na to, da včasih celo prehitevajo zakonodajo. V Cometu so na primer ponosni na to, da so najprej razvili profitne centre, katerih namen je bil natančno določiti odgovornost, izobraževanje kadrov, potem pa so poslovni sistem oblikovali v obliki krovnega podjetja oziroma holdinga, ki je večinski lastnik vseh podjetij, oblikovanih iz enovitega podjetja. Poleg teh podjetij imajo še podjetja v tujini in podjetja, ki so jih že prej ustanovili z drugimi družbeniki. Podobno so storili v EMU, problem so razstavili na manjše probleme. To pomeni, da so podjetje razdelili na manjša podjetja. Delitev je bila logična po tržnem in tehnološkem načelu. Rezultat: prvič po 20 letih so poslovali brez izgube.

Gospodarski vestnik

Ekološko izobraževanje

Društvo za varstvo okolja Celje je vodstvom celjskih osnovnih in srednjih šol poslalo pismo, v katerem jih vabi, naj v okviru ekološkega izobraževanja za svoje učence organizirajo ogled celjskih deponij na Teharjah. V pismu posebej opozarjajo, da deponije zavzemajo več kot 100 hektarov površin, na poučnost, kako se ne gospodari s prostorom, predlagajo pa celo, naj jim celjska vlada organizira brezplačni avtobusni prevoz.

Novi tednik

MORDA STE PREZRLI

Gospodarstvo v krizi

Po mnenju finančnega ministra Dušana Šešoka, je Slovenija v krizi predvsem zato, ker se večina podjetij še vedno ni prilagodila tržnemu načinu dela in kakovosti izdelkov evropskih standardov. Tudi letos še ne bo nič bolje, saj naj bi po ocenah standard še padel, družbeni proizvod pa se zmanjšal še za 6,5 odstotka. Tako je gospodarsko rast pričakovati šele leta 1993, čeprav letos inflacija, po besedah ministra, ne bi smela biti tako živahna.

Delo

Delati po evropsko

Nemškim delavcem se najbolje godi, sledijo jim danski in francoski delavci. Najslabše se godi portugalskim, grškim in irskim delavcem. Nemci delajo na teden največ 48 ur, večina ima 5-dnevni delovni teden s 37 do 40 ur na zahodu države, Danska največ 37 ur, Francija pa običajno 39 ur na teden, za vaje in mlade ljudi največ 8 ur. V katoliškem delu Nemčije imajo 14 dni praznikov ter dodaten dan, če je praznik na torek, na Danskem 12, v Franciji pa 11 dni prav tako z dodatnim dnevom, če je praznik na torek ali četrtek. Irci imajo praznikov le 8 dni v letu, delajo pa največ 48 ur na teden in največ 9 ur dnevno.

Dnevnik

Ugodnost za delavce

Onyx je ime novega, majhnega podjetja pod streho Saturnusa. Delavcu Kodriču iz orodjarne so ponudili dve leti brezplačno orodje in prostor, opravljal pa bo popravila telefonske napeljave za naročnike znotraj in zunaj podjetja. Za to delo so doslej plačevali po 52 DEM na uro, podjetje Onyx pa bo to opravilo za manj kot polovično ceno. Saturnus mu bo plačeval participacijo, s katero si bo zagotovil prednost, saj bo za podjetje na voljo ob vsakem času. Za druge naročnike bo opravljal še storitve: oprema lokalov, izdelava svetlobnih napisov, popravilo malih gospodinjskih aparatov, izdelava elektroinstalacij in podobno.

glasilo Saturnusa

Kidričeva ulica ne bo Rogaška

V skupščinskih klopih občine Celje, bodo poslanci odločili, da se bo naša ulica, ob kateri stoji Cinkarna, še naprej imenovala Kidričeva, toda ne po revolucionarju Borisu, ampak po literarnem zgodovinarju Francetu in njegovem očetju. V prvem predlogu so razmišljali, da bi se preimenovala v Rogaško cesto. Tako vsaj v Cinkarni ne bomo imeli težav s stroški.

Delo

Prazniki in dela prosti dnevi v Sloveniji

PRAZNIKI:

1. in 2. januar - NOVO LETO

Stari Rimljani so sprva leto začeli z zimskim solsticijem (21. decembra), po Cezarjevi koledarski reformi leta 46 pred našim štetjem pa s 1. januarjem.

Naš sedanji - gregorijanski koledar, ki začne novo leto s 1. januarjem, se je rodil leta 1582.

8. februar - PREŠERNOV DAN, slovenski kulturni praznik.

Na ta dan je leta 1849 umrl največji slovenski pesnik, France Prešeren. Z njim je slovenska književnost dosegla evropsko raven. Tega dne podeljujejo tudi Prešernove nagrade, najvišja slovenska priznanja za kulturne dosežke.

27. april - DAN UPORA PROTI OKUPATORJU

Praznik naj bi odslej nosil obeležje protifašističnega boja v Republiki Sloveniji.

1. in 2. maj - PRAZNIK DELA

Mednarodni praznik dela, simbol solidarnosti delavskega razreda. Danes je to državni praznik v večini držav.

25. junij - DAN DRŽAVNOSTI

Samostojnost slovenske države je skupščina uzakonila 25. junija 1991 s temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti in z Deklaracijo o neodvisnosti Republike Slovenije. Suvereno slovensko državo so slovesno razglasili 26. junija, kar je bil povod za vojaško agresijo jugoslovanske armade na Slovenijo.

1. november - DAN SPOMINA NA MRTVE

Čaščenje umrlih je razširjeno po vsem svetu. Verovanje v drugo, posmrtno življenje je staro toliko kot človeštvo.

Krščanstvo je prevzelo verovanje v posmrtno življenje in umrle primerno počastilo. V 7. stoletju je papež Gregor III posvetil 13. maj kot dan vseh svetih, kasneje pa ga je Gregor IV prestavil na 1. november.

26. december - DAN SAMOSTOJNOSTI

Tega dne so razglasili rezultate plebiscita, ki je bil 23. decembra 1990 in ki se ga je udeležilo 93,5 odstotkov volilcev. Slovenska skupščina je 26. december razglasila za dan samostojnosti.

DELA PROSTI DNEVI:

19. in 20. april - velikonočna nedelja in ponedeljek - VELIKA NOČ (nedelja in ponedeljek, datum je spremenljiv). Največji in najstarejši verski praznik, spomin na vstajanje Jezusa od mrtvih. Velikonočni simbol so pobarvana jajca - pirhi.

7. junij - Binkoštna nedelja - BINKOŠTI (nedelja, datum je spremenljiv). Rojstvo cerkve, razglasitev krščanske vere med narodi, prihod sv. Duha. Ob binkošti običajno poteka birma, to je sprejem mladih v občestvo vernikov, ki poteka po posebnem obredu.

15. avgust - MARIJINO VNEBOVZETJE

Tega dne se katoličani spominjajo Marijine smrti in njenega vnebovzetja. Za dogmo je vnebovzetje leta 1950 razglasil papež PIJ XII.

31. oktober - DAN REFORMACIJE

Versko in duhovno gibanje proti razkošju in razuzdanosti v katoliški cerkvi. Ideje reformacije, ki jih je zasejal Martin Luther, so prodrle tudi na slovenska tla. Protestantska vera se je prišla predvsem v Prekmurju.

25. december - BOŽIČ

Praznik Kristusovega rojstva. Minilo je veliko stoletij, da se je praznovanje Kristusovega rojstva preselilo iz cerkva tudi v družine. To se je zgodilo v baroku in protireformaciji. Simbol božičnega praznovanja je slovesno okrašena jelka.

PRAZNIK OZIROMA DELA PROST DAN V SLOVENIJI, KI JE NA NEDELJO, SE NE PRENESE NA NASLEDNJI DAN.

(Povzeto po Slovenskem almanahu 92)

Poškodb je preveč

Iz letnega pregleda je razvidno, da se je število poškodb pri delu in na poti z dela res zmanjšalo, moramo pa upoštevati, da se je znižalo tudi število zaposlenih. Na vsakega cinkarnarja pride 1,6 izgubljenih dni zaradi poškodb, kar pa je le za 0,2 odstotka manj od lani in preteklih dveh let.

Zaradi poškodb je bilo izgubljenih 3260 delovnih dni. Če bi to prevedli v mesece, bi dobili 108 mesecev ali celo 9 let. Ob finančnem ovrednotenju pa to pomeni 0,4 odstotkov mase osebnih dohodkov, ki gre v breme podjetja, vendar pa moramo upoštevati, da gredo v strošek podjetja tudi zavarovalne premije, ki so bile lani trikrat presežene in pri tem odstotku niso upoštevane. Težko ovrednotimo tudi druge oblike stroškov, ki nastanejo kot posledica poškodb, recimo okvare strojev, nadure za nadomeščanje poškodovanca in podobno.

Največ poškodb se zgodi v proizvodnjah, v večini primerov pa je kriv delavec s svojim malomarnim odnosom do dela (71 %). Žarišče poškodb je torej v proizvodnjah na mestih, kjer so slabi delovni pogoji, fizično delo in zastarela proizvodnja. Znano je, da so v visoko učinkovitih gospodarstvih, kjer je proizvodnja obremenjena z majhnimi stroški, stroški za zagotovitev varnosti pri delu razmeroma veliki. V našem gospodarstvu pa je slika obrnjena: proizvodnja je obremenjena z velikimi stroški, stroški za zagotovitev primerne varnosti pri delu pa so razmeroma majhni. Zdi se, da bo položaj še slabši, zlasti ker bo za ukrep za varstvo pri delu vedno manj časa, le v manjši meri se bo dogajanje lahko vnaprej predvidelo, ker ne bo več dovolj časa za usklajevanja in prilagajanja različnih vodij obratov, saj se bo generacija prehitro menjala.

Zato pri varstvu pri delu ni pomembno le čim manj poškodb pri delu in čimmanj zdravstvenih okvar zaradi dela, temveč je pomembno tudi zadovoljstva pri delu in z delom. Za doseg zadnjega pa je potrebno začeti z novimi metodami.

Vsako leto vedno znova ugotavljamo, da je največ nesreč zaradi nepazljivosti in neuporabe zaščitnih sredstev. Vzrok je tudi v nemotiviranosti

delavca, da bi zaščitna sredstva uporabljal ali se držal navodil varstva pri delu. Ne samo, da manjka doslednost tudi pri nadzoru nad delom, urejeno bi moralo biti tudi osebno zavarovanje, ki bi temeljilo na tem, da bi bil za delavca, ki je bolj ogrožen, znesek zavarovanja višji. Sistem zavarovanja bi moral biti hkrati zasnovan tako, da se bi podjetju zaradi manjših dajatev za zavarovalnino izplačalo skrbeti za varnost.

Varnost je treba doseči ne glede na stroške. Potrebno je spoznati, da je ceneje skrbeti za varnost kot prepustiti delavcu, da na nevarnem delovnem mestu ukrepa, kakor ve in zna. V urejeni proizvodnji govorimo o varnem delovnem sistemu; poškodbe, škoda, nezaželeni dogodki, pri katerih bi lahko nastala škoda ali poškodba, pa slab sistem. Če delavec ne nosi zaščitnih sredstev na mestu, kjer je to predpisano, bi po dogovoru z zavarovalnico po eni strani morali zvišati zavarovalno premijo, po drugi pa bi moral biti poškodovan ob poškodbi tudi finčno oškodovan, ker ni izpolnjeval obveznosti.

Naključja namreč ni, obstaja samo naše neznanje, če bi to neznanje odpravili, bi odpravili tudi naključje. Žal pa se tudi na tem področju ne obnašamo tržno, ampak podpiramo socialo, četudi se delavec poškoduje po svoji krivdi zaradi dobička iz zavarovalne premije. Vse to so stroški, ki so pravzaprav še ena velika skrita rezerva, ki bi jo morali vsakakor izkoristiti še preden bi koga odpustili iz podjetja kot višek delovne sile.

V času, ko v naše gospodarstvo in družbeno okolje prihaja sodobno podjetništvo, ne bi smeli pozabiti tudi na posodobitev varstva pri delu. Možnost imamo in ta je v motivaciji, kakovosti dela in poslovanja ter inovativnosti in ustvarjalnosti.

MG

Poskus komercializacije Logarske doline

Od 1. maja 1992 bodo pri vходу v Logarsko dolino začeli pobirati prispevek od vsakega motornega vozila. Prispevek bo namenjen ohranitvi in infrastrukturni ureditvi krajinskega parka. Da bi prihranili presenečenje vsem, ki se boste odpravili na izlet v ta konec Solčavskega, smo zbrali nekaj podatkov in mnenj o tem dejanju domačinov.

»Tako naprej ne gre«, pravi **August Lenar**, »ljudje, ki prihajajo, v Logarski dolini ne puščajo nič«. Večina je takih, ki pripeljejo vse s seboj. V Solčavi pa imamo velike težave z zaposlovanjem. Na enega zaposlenega prideta dva, ki se morata voziti na delo daleč v dolino. Ti ljudje, več kot polovica delovno aktivnih je takih, bi lahko našli denar v Logarski dolini. Že tako so mladi, pa tudi tisti, ki niso mogli izkoristiti gozda, odšli v mesta. Od leta 1948 se je število prebivalcev zmanjšalo za četrtno.

August Lenar je pobudnik in direktor Podjetja za razvoj Logarske doline, ki so ga ustanovili z namenom, da bi povežali zasebne zemljiške lastnike in podjetja - lastnike počitniških domov, ki imajo ekonomski interes. Dejavnost podjetja je usmerjena predvsem v razvoj turistične infrastrukture ter ohranitev naravnega okolja, torej tisto, kar je skupno vsem v tej dolini.

Podjetje je zbralo že 16 podpisnikov pogodbe o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo, ki so vložili vsak po 5.000 tolarjev sredstev in si zagotovili svoj glas v skupščini družbe. Osnovni deleži pa za vse načrte, ki jih imajo, še zdaleč ne bodo dovolj. Obetajo si pomoč republike, občine Mozirje, posamezne domačije bi naj dobile ugodna posojila. Družabniki bi ob morebitnih likvidnostnih težavah družbe lahko sprejeli sklep o obveznem posojilu. Pobiranje prispevka ob vходу v dolino pa bi predstavljal trajen vir finančnih sredstev.

Pogodbe ne želita podpisati edinole Cinkarna, ki ima počitniški dom sredi doline in Planinsko društvo Celje, ki je v imenu planincev odločno proti pobiranju prispevka.

Mesto med podpisniki čaka še novega lastnika Izletnikovega doma. K družbi pa je pristopilo tudi podjetje za turizem,

propagando in fotografijo - EPSI iz Nazarja, ki ima v Logarski dolini svoj ekonomski interes. Podjetje EPSI po naročilu občine Mozirje pripravlja razvojni program turizma v Zgornji Savinjski dolini, zato so ga domačini povabili k sodelovanju.

Logarska dolina je v razvoju turizma resnično zelo zaostala. Obiskovalcu praktično ne nudi drugega kot svoje naravne znamenitosti in mir. Narava je čudovita v vseh letnih časih in prav je, da taka, neokrnjena, tudi ostane. Zadnja tri desetletja infrastrukturni posegov skoraj ni bilo. Opravljene so bile le nekatere preureditve domov, to je cinkarniškega doma in objekta Kovinotehne iz Celja. Nekateri domačini so začeli obnavljati svoja bivališča oziroma obstoječe objekte in tako nedokončani stojijo že nekaj let. Potrebno je povedati, da se turizem v tem obdobju ni mogel razvijati predvsem zaradi zatiranja privatne pobude, ljudje pa so zaslužek videli le v izkoriščanju gozda. Tako so danes v turistični dejavnosti zaposleni le trije Solčavčani. Ponuditi pa imajo le okrog 120 nočitev, pa še to veliko nekvalitetnih.

V PETIH LETIH ZAPORA DO LINE

V Podjetju za razvoj Logarske doline si želijo predvsem ohraniti naravo, to je mir, čist zrak in čisto vodo. Novogradnje ne bodo dovoljene, obstoječe objekte pa bi bilo potrebno estetsko in funkcionalno urediti. Urediti nameravajo obstoječih pet parkirišč: Žohar, Camp, pred domovi Cinkarne, Kovinotehne, Izletnika, dom Planincev, dom Elektrovine in pod Slapom.

Preden bodo začeli pobirati prispevek, bodo poskusili urediti najpotrebnejše prometne oznake, napise, klopi in smetnjake. Dolgoročno pa bo delo usmerjeno v načrtno urbanistično ureditev Logarske, njenega statusa in turistično promocijo ter postopen pre-

hod v zaporo za motorni promet. Zavoljo tega bo potrebno primerno urediti prometni režim javnega prometa in avtobus. Ne nazadnje si domačini želijo, da bi dolina dobila zaščito nacionalnega parka, saj ima 40 naravnih in 18 kulturnih znamenitosti.

Avgust Lenar pravi, da si želijo goste, ki bodo v dolini ostali nekaj dni, da jih ne bi bilo preveliko ter da bi odšli zadovoljni.

SLABŠE NE MORE BITI

Predsednik Turističnega društva Solčava, **Ivan Podlesnik** je povedal, da je bilo lani nočitev zelo malo, tradicionalnih šolskih izletov pa ni bilo.

Največ obiska imajo ob 1. maju, ko so na parkirišču pod slapom našli kar 1000 motornih vozil. Ti nedeljski turisti pa največkrat puščajo smeti, divja kurišča z nevarnostjo požarov, z avtomobilskimi izpušnimi plini onesnažujejo zrak in podobno. Da bi se temu izognili, so tudi v Turističnem društvu podprli zaprtje doline in pobiranje prispevka. Turizem želijo spraviti na višjo kakovostno raven. Za to pa potrebujejo tudi nek vodilni objekt, ki bi privabljal goste. Goste pa je predvsem potrebno navaditi na red in disciplino, je mnenja gospod Podlesnik.

ALI BOMO PLAČEVALI OGLED GORA?

Planinci Planinskega društva Celje, kot tudi Meddržstveni odbor celjske regije (v katerem so tudi predstavniki Solčave in Luč) zelo nasprotujejo takemu načinu pobira-

nja prispevka, še zlasti, ker so mnenja, da prispevek nima nič skupnega z ekonomsko logiko.

Razumeli bi plačilo neke storitve, usluge, pa tudi prostovoljnega prispevka se ne bi odrekli. Tako pa naj bi za plačilo dobili le prospekt Logarske doline. Planince tem bolj jezi, ker imajo veliko zaslug za dosedanj razvoj doline. V dolino so pripeljali prvo električno in telefonsko napeljavo, pobudniki so bili za asfaltiranje ceste do Kota, postavili so Frisaufer dom na Okrešlju in dom planincev v Logarski, usposobili planinske poti in še kaj.

»Smo nadvse veliki zagovorniki ohranjanja narave, nikakor pa nismo tisti, ki onesnažujemo planine, prej nasprotno«, zatrjuje **Adi Vrečer**, protno, zatrjuje **Adi Vrečer**, predsednik planinskega društva Celje. »Nobenega razloga ne vidim za zaprtje doline, saj je zelo slabo obiskana, največ v poletnih mesecih. Menim, da bi denar od obiskovalcev lahko pobirali le v primeru ponudbe določene storitve. Tako pa bomo plačevali pristop do doline. Tudi mi želimo razvoj Logarske, vendar ne na takšen način.«

Nič ni več zastoj. Če se gremo turizem, pa še manj. Žal pa lahko - zdaj še našo - Logarsko dolino doleti tudi drugačna usoda - kot je razprodaja, razparceliranje med bogate, ki se bodo ogradili in zaplankali. Običajnim Slovencem pa bodo tako ostale asfaltne ceste, parkirišča, steze po planinah, prepoved hoje po travi in strm pogled v nebo.

M.G.

Lastnik motornega vozila, ki bo plačal prispevek, bo dobil potrdilo in prospekt, na katerem je opis doline, pregledna karta doline z označenimi parkirišči, naravnimi zanimivostmi, možnostjo izletov, turističnimi kmetijami, gostišči itd., ter določbe odloka o krajinskem parku.

Šport v 1991

Leto 1991 si bomo zapomnili iz več razlogov - predvsem zaradi junijske vojne, razglasitve samostojne Slovenije in uvedbe lastnega denarja. Tisti pa, ki porabimo del prostega časa za športne aktivnosti, bomo minulo obdobje lahko imenovali reformo slovenskega športa, tako vrhunškega kot amatersko-rekreacijskega.

V Cinkarni smo od številnih sekcij, ki smo jih imeli pred leti, ostali pri štirih.

Aktivni so tenisači, nogometaši, deloma planinci in namizno teniška sekcija. Vse ostale sekcije so se zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, osipa aktivnih članov sekcij in lastne pasivnosti, prenehale ukvarjati z rekreacijo.

Rezultati sekcij, ki so bile aktivne:

NAMIZNI TENIS

Vsi, ki so hoteli igrati namizni tenis, so imeli na razpolago tri mize v večnamenskem objektu, katerega ključni se dobijo pri vratarju s predložitvijo članske izkaznice namiznoteniške sekcije. V letu 1991 smo tekmovali samo med posamezniki, kjer je Mladen Jazbec osvojil drugo mesto, Ivan Hiter pa deveto med dvanajstimi tekmovalci.

NOGOMETNA SEKCIJA

Nogometaši so aktivni vse leto in so igrali v zimski ligi. Ekipa Cinkarne je v I. ligi osvojila med štirinajstimi ekipami 6 mesto. Med desetimi ekipami veteranske lige pa so bili drugi. V III. ligi je ekipa Veflona osvojila peto mesto med dvanajstimi ekipami.

TENIŠKA SEKCIJA

Prva ekipa je v I. ligi osvojila drugo mesto med osmimi ekipami, ekipa B pa je bila v I. ligi osma. Ekipe tekmujejo v jakostnih ligah. Teniška sekcija je aktivna vse leto.

Velika prednost teniške sekcije je, da imajo lastno igrišče,

kar pa je odraz dela sekcije oziroma posameznikov v njej.

Tudi planinci so letos obiskali nekaj planinskih postojank, najbolj zahteven pa je bil pohod na Triglav. Udeležilo se ga je približno 45 planincev.

Kot sem povedal že na lanski letni seji, smo ostali športniki v nejasni situaciji glede višine finančnih sredstev, ki smo jih črpali iz SSP. Ker so sklad ukinili, smo finančne probleme reševali, kot smo znali in vedeli. Že takrat je bilo rečeno s strani predsednika sindikata, naj sekcije, ki mislijo še delati, naredijo program, ga finančno ovrednotijo in predsedstvo bo zagotovo odobrilo nekaj sredstev za njihovo delovanje. To sta naredili samo teniška in nogometna sekcija, ki sta tudi koristili sredstva za svoje aktivnosti v višini cca 15.000,00 tolarjev.

Ker s sprejetjem nove ustave pričakujemo tudi novo oblikovanje športne organiziranosti, bomo morali tudi mi v Cinkarni, če bomo hoteli imeti še kaj športnega življenja, oblikovati nov način združevanja oziroma dela na področju športa. Mislim predvsem na ustanovitev športnega kluba Cinkarne, v katerem bi se združile vse aktivne sekcije, ki so sedaj delovale pod okriljem svobodnega sindikata. Največja se za naprej, da tisti, ki mislijo delati, naredijo program, na podlagi katerega se bodo oblikovala sredstva za izvedbo.

Mirko Poklšek

Igralci tenisa

Kje so naše paradne sekcije, šah, kegljanje, streljanje, planinstvo, namizni tenis itd., ki so dolga leta pomagali graditi mozaik imena Cinkarna?

Kako je mogoče, da trideset ali štiridesetletna tradicija izgine kar čez noč in ali je res kriva samo v načinu financiranja ali morda v nas samih? Ko tako razmišljam o teh stvareh, ker sem tudi sam aktivni udeleženec te tridesetletne tradicije, ki je prav gotovo pustila v meni pečat prehojene poti, ugotavljam, da je problem na obeh straneh.

To je bilo samo nekaj misli, ki sem jih želel povedati, da bi opogumil tiste, ki so še pripravljeni potegniti voz te tako koristne dejavnosti.

Sedaj pa k naslovu tega članka. Smo ena od mlajših športno-rekreativnih sekcij kolektiva, ki bo letos praznovala desetletnico. Po otvoritvi lastnega teniškega igrišča 1990 se resnično nismo dovolj zadostno oglašali v informativnem in našem glasilu Cinkarnar.

Lahko pa z zadovoljstvom ugotavljamo, da je dejavnost zelo živahna in pestra. Prirejamo rekreativno-tekmovalna srečanja članov sekcije in v letu 1991 smo jih organizirali osem, kjer nam je poglobilni cilj družabnost, ki jo danes tako pogrešamo. Uspešno sodelujemo v tekmovanju za prvenstvo Celja, kjer je naša I. ekipa zasedla drugo mesto v postavi Mladen Jazbec, Branko Tajšek.

Po dveh sezonah igranja na našem športnem objektu ugotavljamo, da nam primanjkuje število igralnih ur predvsem v popoldanskem času. Številčnost sekcije je izredno velika, 6 članov ima pravico do nakupa nalepk, imamo pa še dvajset podpornih članov, interes za vstop v sekcijo je velik, tako da jih je na listi čakanja petnajst. Žal vsem ne moremo

ustreči, letos bo z liste čakanja dobilo pravico do članstva okoli 5 članov kolektiva. V sekciji pa smo vendarle razmišljali, kako povečati časovni fond in s tem tudi ustreči večjemu številu interesentov.

Možnosti so se nakazovale v dveh smereh, in sicer:

Dodatno igrišče ali elektrifikacija obstoječega. Ena in druga varianta sta s finančnega stališča za sekcijo prevelik zaloga. Odločili smo se za elektrifikacijo v več fazah. Projekt je stekel in prva faza je bila realizirana v novembru 1991. Druga in tretja faza pa naj bi bili končani do konca leta 1992. Število igralnih ur se bo s tem povečalo za šestdeset na mesec.

Morda tudi ni odveč, da pomenimo, da smo uspeli na igrišče napeljati pitno vodo, ki je do sedaj nismo imeli in smo uporabljali samo deževnico. Ko prehaja objekt v fazo urbane urejenosti, je potrebna posebna skrb za vzdrževanje. Brez zadržkov se lahko pohvalimo, da smo objekt skrbno in strokovno vzdrževali, kar so nemalokrat izrekli gostje na našem igrišču. Naj mi bo dovoljeno, da posebej pohvalim naša skrbnika, ki tako vestno in skrbno opravljata svoje delo.

Želje so se skoraj v celoti realizirale, vendar ena ostaja, in sicer pravna ureditev delovanja sekcije.

Načrtujemo ustanovitev športnega društva z željo, da bi bil naš boter kar najbolj radodaren. V tako novo ustanovljeno društvo bi želeli vključiti tudi ostale sekcije, ki bi imele resen pristop do dela v društvu. S tem bi postavili nove temelje za delovanje športno-rekreativne dejavnosti naših članov kolektiva. Ob koncu bi se rad v imenu članov teniške sekcije in v imenu odbora zahvalil vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k uspešnemu delu teniške sekcije.

Franc SMEH

Spremembe nas niso presenetile

Razmere se v naši družbi spreminjajo s filmsko naglico, tisto kar je bilo včeraj vzor, je danes že za smetišče zgodovine, pa naj gre za znanje ali tako banalne zadeve kot je organizacija športno-rekreacije.

Lahko rečem, da ni bilo številke Cinkarnarja, kjer ne bi zasledili vsestranskega delovanja članov kolektiva na športno-rekreativnem področju. Danes je ta slika žalostna. Tu

in tam zaslediš kakšen poizkus oživljanja dejavnosti. Mar je res kriva samo ideologija in drugačno gledanje, ljudje smo ostali isti?

Kaj so delali in doživeli

Ivan MLINAR, rojen 10. novembra 1935 v Trnovljah, se je v Industrijski kovinarski šoli v Celju izučil za strugarja, nato pa je bil dve leti zaposlen v EMU. Leta 1955 je odšel služiti vojaški rok. Po vrnitvi domov je delal pri obrtniku Planinšku in v Vojni pošti v delavnici do leta 1966, ko je prišel v Cinkarno v Vzdrževanje.

»Po enem letu dela v delavnici sem postal izmenovodja v Čašicah. Ko so ta obrat ustavili, sem skrbel za vzdrževanje v Galvani in Žlebarji. Sodelavcem priporočam, da bi manj govorili in več delali«.

Angela MUŽAR se je rodila v Bednji pri Krapini 12. decembra 1932. Ko je dopolnila sedemnajst let, se je zaposlila v Osijeku kot kmetijska delavka. Kmalu je to delo zapustila. Konec leta 1971 je nastopila delo čistilke v našem samskem domu.

Franc FUŽIR, rojen leta 1936 je od leta 1953 delal v Kemiji v Mozirju. Tri leta je bil mlinar, ker pa je bil alergičen na barve, je bil prestavljen za pakovalca. Vendar pa se je leta 1972 zaposlil v Gorenju, nato pa je bil 16 let samostojni avtoprevoznik. Zaradi inflacije in neperspektive je to delo prekinil in se zopet zaposlil v Cinkarni kot varnostnik.

Radomir KUKIČ, rojen leta 1933, se je v Cinkarni zaposlil 1961 leta najprej v topilnici, kjer je delal šest let. Tam se je tudi poškodoval in ostal invalid. Dobil je delo v laboratoriju kot kontrolor. Predvsem je jemal vzorce in imel največkrat opravka s kemikalijami. Veliko pa se ukvarja s športom. Najbrž ne zamudi nobene tekme v kegljanju. Nastopal je v cinkarniški reprezentanci, sedaj pa je pri Kovinotehni.

Pavel KOROŠEC, rojen leta 1938, je prišel v Cinkarno leta 1957. Po dveh letih služenja vojaškega roka je začel delati v topilnici, v pražarni, leta 1971 v stari valjarni, nazadnje v novi. Sodeč po zaposlitvah, je prav občutil ves napredek podjetja v teh letih. Ponosen je na svoje delo, saj pravi, da takih delavcev Cinkarna ne bo imela več.

Jože TOPLAK, rojen leta 1936, je doma iz Velike Nedelje. Bil je brez staršev, leta 1954 pa sta se z mamo našla prav v Celju. Zaposlil se je v Žični, Železarni, nato v Ingradu kot ključavničar, zadnja leta pa je delal kot varilec v orodjarni Vzdrževanja. V Cinkarno je prišel pravzaprav dvakrat, ker je bil vmes tudi nekaj časa v Avstraliji. Bil je vedno zadovoljen, po miselnosti pa zahodno usmerjen. Sedaj ima v mislih resne stvari, kot pravi, hišo v Vojniku in načrte, kako bo dopolnjeval skromen standard.

Franc KODRIČ, rojen 1931, se je devetnajst let vozil iz Žetala. V Cinkarno je prišel leta 1972, ko so potrebovali delavce v Titanovem dioksidu. Pred tem je bil zaposlen pri Gozdni upravi Ptuj in nato v Gradbenem podjetju v Celju. Na delu se je počutil dobro, s sodelavci se je razumel, zato jim želi zdravja.

Leopold MOHORKO, rojen leta 1933, je prišel v Metalurgijo leta 1972. Sedem let je delal v valjarni na škarjah. Potem je bil prestavljen v Cinkovo belilo. Vseskozi je delal tudi ponoči in se vozil iz Žetala, vendar je žalosten, ker mora v pokoj. Sicer pa rad dela in zadovoljen bo, ko bo obrezoval trto in se še naprej šalil.

Franc TROJAK, rojen v Čakovcu 10. avgusta leta 1936. »S štirinajstimi leti sem se šel učiti ključavničarskega poklica v celjsko Tovarno sadnih sokov. Ko sem opravil pomočniški izpit, sem delal pri tem podjetju do 1955. leta. Nato sem za dve leti oblekel vojaško suknjo. Po vrnitvi domov sem devet let delal pri LIK Savinja in nekaj časa pri Aeru. Leta 1981 sem prišel v Cinkarno na delovno mesto skupinovodje v vzdrževanju na titanovem dioksidu. Zaradi posledic, ki sem jih imel po poškodbi kolena, sem zadnja tri leta delal le po štiri ure. Z delom sem bil zelo zadovoljen. Nadrejenim se zahvaljujem, da so mi po poškodbi omogočili lažje delo. Sodelavcem OVO titanov dioksid in ostalim prijateljem pa se zahvaljujem za darilo in jim želim veliko uspeha pri delu in osebnega zadovoljstva.«

Janez OBREZ, rojen leta 1934, je najprej delal v rudniku Zabukovica, leta 1959 pa je prišel v topilnico, kjer je delal enajst let. Delal je še v pražarni, v transportu je nalagal in razlagal vagone, ko pa je zbolel na hrbtenici, je dobil lažje delo v skladišču HTV Marketinga. Navada zjutraj zgodaj vstajati mu je ostala še sedaj, vendar pa ima kaj postorit. Doma ima veliko obdelovalne zemlje, sadnega drevja in trsov.

Sadik PEZEROVIČ, rojen leta 1934, je bil v Cinkarni od leta 1973. Sodelavci so ga klicali Samo. Najprej je delal v rudniku Trbovlje, nato pa se je zaradi ugodnih pogojev, ki jih je Cinkarna nudila, zaposlil tu. Skrbel je za to, da stroji niso stali. Kot tehnolog pravi, da bo potrebno stroje modernizirati, saj so stari od dvajset do trideset let. Veliko je delal tudi pri Društvu Ljudske tehnike. Veliko sodelavcev, preko dvesto jih je bilo, je naučil voziti avtomobil.

Štefan POLAJŽAR, rojen leta 1936 se je v Cinkarni zaposlil leta 1958. Pred tem je delal v Graditelju in Ingradu. Pri nas je delal v skladišču surovin za Kemijo. Cinkarna mu je bila drugi dom, svoj prvi dom pa je skrbno uredil v Bukovžlaku. Sodelavcem želi prijateljstvo, zahvaljuje pa se jim tudi za darilo, ki ga je prejel ob predčasnem upokojitvi.

Jože KOREN, rojen leta 1937, se je najprej izučil za čevljarja. Delo pri obrtniku mu ni ustrezalo, ker je takrat ta dejavnost stagnirala. Leta 1955 je dobil službo v Cinkarni kot pomožni delavec. Izkoristil je ponujeno možnost izrednega študija in ob delu pridobil naziv strojnega ključavničarja. V vzdrževanju je nenehno napredoval. Leta 1971 se je vpisal še na strojno delovodsko šolo in tudi postal delovodja. Vodil je vzdrževanje Grafike, cinkovega prahu in kemije. Vključil se je tudi v področje usmerjenega izobraževanja in postal inštruktor oz. mentor pripravnikom. Delo z mladimi mu je bilo v veliko veselje, pa tudi mladi so bili zadovoljni z njim. Žal mu je, da mladi nimajo več takih možnosti, saj je pripravništvo ukinjeno. Jože je bil tudi dejaven v organih upravljanja, v društvu Ljudske tehnike in aktiven gasilec. Najžjim sodelavcem se lepo zahvaljuje za darilo.

Stanko VIDOVIČ, rojen leta 1937, je od leta 1959 delal v stari, nato pa v novi valjarni. Petindvajset let je bil skupinovodja na blok progi. Zadnja tri leta je bil zaradi bolezni prestavljen v skladišče. Dokupil si je šest kmečkih let. Doma je iz Haloz, sedaj pa ima v Celju hišo, vinograd in sadovnjak.

Drago LAMPER, rojen leta 1935, je v Cinkarno prišel pred devetindvajsetimi leti. Kot električar je delal še v stari delavnici pri Keramiki, kjer so bili slabi pogoji dela. Rastel je s tovarno. Delal je skoraj pri vseh novih montažah, razen Titanovem dioksidu. Pravi, da je imel srečo, da se ni nikdar zgodila kakšna nesreča, predvsem pred leti, ko še niso imeli zaščite in so skoraj vse improvizirali. Drugače pa so Lamperju rekli stari puntar, saj je imel precej kritičen odnos do okolja. Njegov hobi, s katerim je Cinkarno tudi veliko zapustil, je bila fotografija. V tem je pravi mojster in to bo ostal do konca življenja, pravi. Sedaj je postal celo mojster fotografiranja v kraških jamah. Veliko prostega časa mu ne bo ostalo, rad pa bi videl še kaj sveta.

Drago LAMPER

Jože KOREN

Martina AHTIK

Gretica HORVAT

Jožica MIHALIČ

Anica KOROŠEC

Brigita KONČAN je bila rojena 19. novembra 1941 na Jesenicah. Tu si je tudi poiskala prvo zaposlitev v računovodstvu v Železarni. To delo je nadaljevala od leta 1973 v Cinkarni. »Sedaj se bom posvetila urejanju vrta, pospravljanju in ostalim ženskim opravilom. Ob slovesu želim sodelavkam

Bernard KOSTEVC, rojen leta 1931 v Brežicah, se je v Cinkarni zaposlil kot strokovnjak z dolgoletno prakso pri velikem sreči in boljšega razumevanja.

Josip PODGAJSKI, rojen leta 1937, je živel v Krapini. V Cinkarno je prišel leta 1958. Po poklicu je bil zidar in je delal v gradbenem oddelku vzdrževanja. Zidal je tudi peči, mline, zase pa si je naredil hišo in vikend. S sodelavci so bili kot ena družina.

Jožica MIHALIČ, rojena leta 1941, je začela delo kot čistilka na upravi. Pet let kasneje se je zaposlila v Čašicah, leta 1972 pa je začela delati v Grafiki. Vmes je bila zaradi otroka nekaj let doma. Nazadnje pa je delala kot čistilka v mehanični delavnici v Vzdrževanju. Zaradi težav z boleznijo se je predčasno upokojila. Sodelavcem želi zdravja in miru, zahvaljuje pa se tudi tistim, ki so omogočili, da se je lahko predčasno upokojila.

Franc SRABOČAN se je rodil pred šestinpetdesetimi leti v Šmartnem v Rožni dolini. Z osemnajstimi leti se je zaposlil kot zidar najprej pri Stanovanjski upravi, nato do odhoda v JLA pri Savinogradu. Po odslužitvi vojaškega roka si je poiskal delo v Tovarni organskih barvil v obratu AZO, nato pa je postal skupinovodja v OŽB. »Po združitvi s Cinkarno so nas premeščali po raznih obratih v Kemiji (modra galica, hidro, superfosfat itd). Čez nekaj časa sem se vrnil v TOB. K sreči imam nekaj zemlje in bom zamenjal delo v tovarni s kmetovanjem. Sodelavcem želim srečno, uspešno delo in predvsem zdravja je dejal sam.

Ana Marija ŠPINDLER rojena 2. avgusta 1943 na Frankolovem. V Cinkarni je pričela delati v decembru 1963. leta, in sicer v Kemiji (stari litopon, ultramarin, superfosfat, barijev sulfit, modri baker), v čašicah, glavnem laboratoriju in nazadnje v splošni službi kot čistilka. »V proizvodnih obratih je bilo takrat delo zelo težko za ženske in tudi naporno zaradi trizmenskega turnusa. Sodelavkam se najlepše zahvaljujem za darilo in jim želim veliko zdravja in sreče.«

Mnogi sogovorniki odhajajo z lepimi spomini in pravijo, da bodo pogrešali Cinkarno, sodelavce ter dobro malico.

Jože ZUPANC je bil rojen pred petinpetdesetimi leti v Vodružu.

»V Cinkarni sem delal trideset let. Začel sem v mrtvi pražarni, nato sem delal v valjarni in cinkovem belilu ter na S-kislini od pričetka obratovanja (1982) do upokojitve. Dolgočasil se ne bom, doma imam namreč dovolj dela.«

Franjo GOVEDIČ se je rodil 23. marca 1938 v kraju Bezno. »Prvo zaposlitev sem našel v bjelovarski opekarni, ko mi je bilo sedemnajst let. Leta 1957 sem prišel v Celje k Cestni upravi. Čez leto dni so me poklicali služiti vojaški rok. Ko sem se vrnil, sem šel delat v Cinkarno, v mrtvo pražarno. Dodeljen sem bil v tako imenovano »hercpartijo« (delali smo z velikimi lopatami srčaste oblike). Leta 1963 so me premestili na PIK, čez tri leta pa na novo žvepleno kislino, kjer sem opravljal delo kurjača visokotlačnih parnih kotlov. Sedaj bom zamenjal delo pri parnem kotlu z delom na svoji kmetiji, moje delo v Cinkarni pa bosta nadaljevala sinova, ki sta se tu izučila.«

Gretica HORVAT, rojena leta 1941, je v Cinkarni delala trideset let najprej v kuhinji, nekaj časa celo v telefonski centrali, večidel pa na upravi. Ker jo noge že težko držijo, je bila zadovoljna, da se je lahko predčasno upokojila. Doma pa ji tudi ne bo dolgčas.

Martina AHTIK, rojena leta 1942, je vse od leta 1959 delala v socialnem oddelku. Njeno delo je bilo delo z ljudmi. Pomagala jim je pri urejanju bolniških izostankov, invalidskih premeštitev in upokojitvah, vsi upokojenci so pri njej dobili vse potrebne nasvete in navodila. Od leta 1975 je delala prav na socialnem področju kot socialna delavka. Pri njej si bomo najbolj zapomnili njeno prijaznost in prizadevanje, da bi človeku kar najbolj ustregla. Seveda pa se še ne zaveda, da je tudi ona upokojena, saj še vedno pride in pomaga urejati dostikrat zelo zapletene socialne zadeve. To ji je v veselje, saj rada ustreže, toda vse tudi ni zmeraj odvisno od nje.

nemški firmi BASF in konkurenčnem podjetju Helios. Leta 1989 ga je zaposlila poslovna enota Kemija Mozirje za razvojni projekt praškastih lakov. Projekt je končal, se redno upokojil in se vrnil na svoj dom v Ljubljano.

Jožica KAJTNA je bila rojena 14. marca leta 1942 v Šentjurju. V Cinkarno je prišla 1964. leta, in sicer v Čašice. Po sedmih letih je bila premeščena v Tiskarno, kjer je delala do upokojitve.

Anica KOROŠEC, rojena leta 1941, je prišla v Cinkarno pred petindvajsetimi leti. Najprej je delala v bifeju Metalurgije, nato v kuhinji, nato pa ji je bil zaradi njene prirojene natančnosti zaupan ekonomat. Pisarniški material je izdajala 16 let in z delom je bila zadovoljna, ni pa bila zadovoljna z materialno stimulacijo, za katero vodilni niso imeli nikoli posluha. V zadnjem obdobju se je promet znižal, zato je bila včasih žalostna, ker ni mogla ustreči vsakomur. Ob upokojitvi je zaželela sodelavcem zdravja in miru, lepo pa se tudi zahvaljuje za darilo.

Irena JELOVŠEK je bila rojena leta 1941 v Celju. Ko je dopolnila šestnajst let, je pričela delati v Topru.

»Leta 1959 sem se poročila in bila pet let doma. Po tem sem bila pet let sezonska delavka v Opekarni na Ljubečni. Leta 1969 sem pričela delati v tiskarskih ploščah v Grafiki. Takrat so bili pogoji dela v ploščah veliko težji kakor v opekarni. Z modernizacijo obrata je postalo delo veliko lažje. S sodelavci in nadrejenimi sem se vedno dobro razumela. Sedaj bova s soprogom, ki je tudi cinkarniški upokojenec, varovala vnuke in hodila na izlete.«

Upokojili so se še: Silva TRSTENJAK, Jožica WINTER in Angelca DRGAJNER!

OBVESTILO UPOKOJENCEM

Na srečanju upokojencev jeseni v Cinkarni so se našli ključni in temnozeleni moški klobuk. Tisti, ki ga pogreša, se naj oglasi v kadrovski službi pri Dragici Erlih, ki od februarja 1992 vodi tajništvo svobodnega sindikata. Tudi za druge informacije se odslej obračajte nanjo (interni telefon 3109).

Srečanje je boljše kot izlet

Ob srečanju cinkarniških upokoјencev decembra lani v Cinkarni, smo naredili kratko anketo. Upokoјence smo vprašali, kako se počutijo na srečanju in kaj mislijo o njem.

Jože Štumberger: »Srečen sem in vesel, da spet vidim stare prijatelje. Upajmo, da se bomo še večkrat videli.«

Beno Pečar: »Nič ne pogrešam izleta, želim si le, da bi se lahko vsako leto takole dobili, da nas mladi ne bi pozabili, saj smo v tovarni pustili svojo mladost in vse moči.«

Simo Petkovski: »Srečen sem, da sem danes srečal take, ki so pred 26 leti šli v pokoj. Hvaležen sem vodstvu in sindikatu, da sta izpeljala to srečanje.«

Mija Pevec: »Zadovoljna sem, da ste se spomnili na nas, ki smo pomagali graditi tovarno. Ko vidim, kaj ste vse naredili sedaj, mi je žal, da sem v pokoju. Predlagam pa, da srečanje organizirate na en dan.«

Ivan Špes: »Imamo hitro in fletno postrežbo. Jaz bi šel raje na izlet, vendar razumem denarno stisko. Upam, da bo Cinkarna imela več denarja.«

Ivanka Slemenšek: »Ker sem invalid, se z avtobusom ne vozim rada. Zato je boljše tako, škoda je le, da nisva mogla priti oba z možem.«

Janez Vidovič: »Tako srečanje mi je bolj všeč kot izlet, rad pa bi, da bi žena lahko prišla zraven.«

Ivan Šket: »Želim si, da bi ohranili naša srečanja, vendar imam celodnevne izlete vendarle raje.«

Mira Preložnik: »Mislim, da sedaj, ko sem jaz v pokoju, ne bo več izletov. Vabila pa sem se zelo razveselila. Zdi se, kot da bi se vračala v svoj rodni kraj.«

Rozika Pavšner: »Zelo sem zadovoljna, to je boljše kot izlet. Presenečena sem, da imate tako lepo jedilnico.«

Srečanje upokoјencev v jedilnici

ZELENI NASVETI

Vrtnarjenje v aprilu

„Narava se nikoli ne ravna po človeku, človek je tisti, ki mora upoštevati zakone narave“.

V naši rubriki želimo z nasveti zbližati človeka in naravo, da bi živel čim bolj v prijateljskem odnosu. Mnogim ljudem je delo v naravi v veliko zadovoljstvo in užitek. Med ljudmi je vedno več vrtnarjev. Pridelki sadja in zelenjave nam prihranijo tudi kakšen tolar. Da pridelamo kakovostno in obilno, je potrebno, da negujemo rastline pravilno vse leto.

Že v starem Egiptu so dokazali, da vpliva na rast rastlin poleg sonca še luna. Nekateri kmetje to še danes upoštevajo in sejejo rastline ob mladi luni – mlaju. Ugotovljeno je, da ob prvem kraju rastejo pospe-

šeno nadzemni deli rastlin. V drugem delu luninega cikla pa pospešeno rastejo deli rastlin, ki so v zemlji. Z upoštevanjem vremena in položaja lune se vsako leto posebej izdela biološki koledar.

V aprilu priporočamo naslednja dela:

- 3. - sadimo zgodnji krompir
- 5, 6, 9, 10 - sadimo v toplo gredo cvetačo
- 5, 6, 9, 10, 11 - v zabojčke sejemo kumare, blitvo, por, ohrovt,

jajčevce, posadimo nizki fižol in lečo.

9, 10, 11 - pikiramo paradižnik in majaron, te dni zalivajte.

11 - posadimo letne marjete, gladiole, dalije, lilije

17 - ne delajmo na vrtu

18, 19 - sejemo korenje, rdečo redkvico, zeleno. Sadimo šalotko, čebulo, zadnji krompir - zgodnji, kaliti damo pozni krompir.

18 - obrežemo vrtnice

20 - posadimo vse vrste buč

4, 7, 8, 14, 15, 16. - nabiramo zdravilne rastline (globoko cvetje, smrekove poganjke)

22, 23, 24 - zadnja možnost za cepljenje dreve

28, 29 - še lahko sadimo čebulo

Skrb za vrtnice

Vrtnice so kraljice vseh rož, to so trdili že Kitajci pred pet tisoč leti. Šele v 18. stoletju so te azijske rože prišle v Evropo. Prve vrtnice so bile čajanke in šipek. Vrtnice z mnogo cvetnimi listi ki cvetijo vse leto, so žlahtnejše sorte, te so se razvile v 20. stoletju.

SADITEV

Najbolj ugoden čas za sajenje vrtnic je oktober in november, spomladi marec in april. Vrtnice posajene v kontejnerje, (plastične vrečke) lahko sadimo vse leto, tudi takrat, ko cvetijo. Uspevajo najbolj na soncu in na ilovnatih in peščenih tleh. Najraje imajo v zemlji mivko in kompost, kot gnojilo pa prelezan hlevski gnoj.

Preden vrtnico posadimo, jo namočimo za nekaj ur v vodo in ji porežemo korenine za eno tretjino. Pred sajenjem namočimo korenine v mešanico ilovice in svežega gnoja. Jamo skoplujemo tako globoko, da se cepljeni del skrije pod zemljo za 5 cm. Ob korenine damo kompost, zemljo nato pritisnemo na korenine z roko in zgrebemo okoli rastline še ostalo zemljo. Na koncu vrtnico izdatno zalijemo.

OBREZOVANJE

Vrtnice obrezujemo vedno spomladi in to že meseca marca, če ni mraza, nikoli jih ne

obrežujemo jeseni. Napačno je rezati vrtnice do tal ali na dve do tri očesa. Takšna porezana vrtnica porabi veliko hrane, da nadomesti porezani in zato malo cveti. Režemo slabotne in suhe poganjke do svežega lesa. Porežemo vse poganjke, ki rastejo navznoter. Celoten grm mora biti zračen. Veje skrajšamo največ za tretjino. Obreže se nad očesom postrani, da je oko na zunanji strani. Bolj režemo samo stare podivjane in bolne grme, da jih pomladimo.

OSKRBA

Vrtnice gnojimo zgodaj spomladi, tako da jim damo kompost. Drugo gnojenje naj sledi po prvem cvetenju in to konec junija. Iz tega gnoja bo rastlina črpala hrano za cvetenje do jeseni. Poganjki vrtnic začnejo dozorevati v les avgusta z namenom, da bodo vrtnice zdržale nizke temperature pozimi. V vročih dneh je potrebno vrtnice zalivati. Zalivamo jih obvezno zjutraj ali pozno zvečer in to vsaj enkrat tedensko. Zalivamo jih vedno na zemljo, na korenine. Na soncu kapljica na listu deluje kot leča in zažge list, razvije se plesen in listna pegavost. Za vazo režemo na kratko, da rastline ne oslabimo. Na jesen zavarujemo vrtnico pred mrazom, da jo osipamo z zemljo in jo obložimo z vejami smrek.

Zlatka Dreo

DROBNI NASVETI:

- Če raste v bližini vrtnic sivka, se je bodo izogibale mravlje in uši.
- Sivo plesen preženemo iz vrtnic z bio škropivom, to je čajem iz preslice.
- Odrezani cepiči januarja in februarja, položeni v vlažno mivko v kleti, so najboljši.
- Krt, voluhar - so škodljive živali v sadovnjaku in v vrtu. Rešimo se jih tako, da v luknje vstavimo odpadke od čiščenja rib, ali namočeno kunjo v bencin. Uspešno jih lovijo podlasice, belouške in potrpežljive mačke.
- Lesni pepel - je najboljše gnojilo za breskve, marelice, fižol, grah in za vse ostale rastline. Dajemo ga tudi lončnicam, da nam ne zagnijejo korenine.
- Cvetlični lonci - pogosto dobijo bele madeže. Odstranimo jih tako, da jih namočimo za dva dni v mešanici 5 l vode in 1 dl kisa.

Podelitev priznanj in razstava

Ob otvoritvi kiparske razstave ob kulturnem prazniku je Komisija za kulturo pri svobodnem sindikatu pripravila krajšo slovesnost, na kateri so podelili nekaterim kulturnim delavcem priznanja za njihov prispevek h kulturnem življenju v Cinkarni. Priznanja sta iz Cinkarne prejela Jana Jakob in Hari Flis, priznanja pa so podelili tudi zunanjim sodelavcem, ki so pomagali kreirati cinkarniške prireditve, in to Srečku Centrihu, igralcu in mentorju ter Živku Beškoviću, režiserju, igralcu in strokovnemu delavcu, oba sta čla-

na KUD Zarja iz Trnovelj.

Priznanje pa je prejel tudi kipar Vilibald Krajnc-Baldi za že drugo razstavo v našem podjetju.

Na prireditvi se je s svojimi pesmimi predstavil Bojan Pevec, po njej pa so se posamezni nagrajenci predstavili. Gost Štefan Žvižej, tajnik Zveze kulturnih organizacije Celja, je orisal trenutno stanje v tej organizaciji ter zelo pozitivno ocenil vztrajnost in sodelovanje v medsebojni povezanosti cinkarniških in drugih kulturnikov.

Obdelovanje gline je najlepši del dneva

Ne moremo kar tako mimo Vilibalda Krajnc-Baldija, ki je razstavljal svoja kiparska dela v Cinkarni. Bil je to eden redkejših kulturnih dogodkov.

Baldi je sam o sebi zapisal, da mu obdelovanje gline pomeni najlepši del dneva. Tu najde svoj mir in srečo, lastno potrjevanje. To je ustvarjalno delo, ki ga ne razumejo vsi. Kot mentor na osnovni šoli Ljubecna in še prej osnovni šoli Frana Krajnc na Polulah, se je s skupinami mladih ustvarjalcev v našem podjetju

predstavil že dvakrat. Veliko je naredil na področju humanitarnih akcij, bodisi kot organizator ali umetnik, ki je podaril številne skulpture in reliefe. Posebej velja omeniti, da je bil glavni pobudnik v akciji »Lepši jutri«. Izkupiček je bil namenjen društvu prizadetih s cerebralno paralizo v Celju.

Plaketa v roke Horvatiču

Ob kulturnem prazniku je bil 14. februarja letos na občinski prireditvi na osnovni šoli Franja Kranjca na Polulah med nagrajenci tudi naš sodelavec Lenart Horvatič. Prejel je zlato plaketo Zveze kulturnih organizacij občine Celje za velik prispevek na kulturnem področju. Hkrati s tem priznanjem je prejel tudi srebrno Galusovo plaketo za več kot 15 letno petje pri pevskem zboru Svoboda Zagrad. Čestitamo!

Razen Štefana Žvižejja so priznanja prejeli: Vilibald Krajnc, Hari Flis, Živko Bešković, Jana Jakob in Srečko Centrih.

Razstavniki eksponati Vilibalda Krajnc

To in ono o kavi

Ja, prav ste prebrali! In čemu ne bi pisali o njej, čeravno Slovenci o njej ne prepevamo tako kot o vincu, za katerega pravimo, da ga ne damo, ker ga sami dobro piti znamo. In Štajerci še sploh.

Pa se vrnimo k njej, ki nam polni doberšen del družabnega življenja. Srečaš znanca ali bolje znanko, se spogledaš z njo, jo povabiš na kavo in tako je brž vzpostavljen prvi stik in realiziran osnovni pogoj, pa hkrati že nekakšno opravičilo, saj - tako rečemo, no, saj veš, sem moral skočiti NA KAVO. Kako se stvari potem razpletejo, je druga zgodba, ki ne sodi v tole. Je pa dandanes tudi kava postala že kaj draga razvada. Ob njen nagneš še enega kratkega in mimogrede skadiš pol škatlice cigaret, pa se še do kraja nisi vse pomenil. Pitje kave je svoj veliki razcvet doživelo pri nas v bivšem sistemu z razvojem družbenopolitičnega sistema, ko smo drveli z enega na drug sestanek, vmes pa smo še samoupravljali in se dogovarjali in jasno pri tem zlivali vase čedalje večje količine kave. Torej je z zatonom manjše sestankovanja na obzorju tudi prihod zmernosti. Prav bi bilo, saj smo v bistvu to prijetno dišečo tekočino v nekaj desetletjih skorajda povsem razvrednotili v žlamanje.

Pa je bilo v časih naših starih mam čisto drugače. Ko sem kot mulček, ki sem komajda dosegel kljuko vrat, pogledoval iz kakega kota, je mama na svetlo privlekla nekakšno škatlo z ročico, pa vanjo matresla nekakšen fižolček, ki ga je pred tem pražila v kozici. Mama se je potem usedla, si v naročje naložila tisto škatlo, za katero je rekla, da je mlinček za kavo, pa vrtela tisto ročico, potem pa iz mlinčka potegnila čisto majčken predalček, poln čudno dišečega temnorjavega prahu, ki sta ga potem z atom skuhala. In tisto njuno početje je bilo nekako svečano, in tisti dan je bil res nekaj posebnega, malodane

skrivnostnega ...

Pa se preselimo malo v zgodovino pitja kave. Kava ima pestro preteklost. Po nekkih starih zapisih so jo poznali že okoli leta 855. Kajpada ne v naših deželah, pač pa na Orientu. Že tam pred letom 1500 so vpeljali nanjo davke, potem pa se je Murat IV, turški sultan, odločil za strožje ukrepe in je dal po Carigradu zapreti in porušiti skoraj vse kavarne. Za časa vladavine Charlesa II so po Angliji preganjali »švercarje kave«, kar pa se ni obneslo, saj vemo, da je prepovedan sad najslajši. Tisti čas bi bilo hudo za tajnice, če bi jih imeli. Leta 1679 so v Franciji imeli celo javno razpravo o kavi. Če je bilo na eni strani vedno ogromno njenih nasprotnikov, pa so jo drugi zagovarjali, pesniki celo opievali, Johan Sebastian Bach pa ji je posvetil celo eno svojo kantato.

Ja, tako se je godilo tej naši kavi. Čezmerno pitje je ta star običaj pripeljalo do tega, da je v bistvu izgubil ves čar. Še več. Velike količine použite kave in kofeina v njej so nas na svoj način naredile odvisne od te razvade, ki nam prazni denarnico, rahlja živce in nas dela nervozne, da o kakih žlednih težavah sploh ne govorimo. In kdor se danes odloči, da bo kavo spodnesel s prestola, ne katerega jo je sam zavihtel, na njeno mesto pa povzdignil pitje čaja, ne bo ravnal napak. Nak, ni potrebno povsem opustiti pitja kave, a dajmo ji vrednost, ki ji gre. In potem bo tisto nedeljsko popoldansko posedanje ob skodelici dišeče kave postalo doživetje, po katerem bomo hrepeneli, si ga želeli in ob njem resnično uživali.

Jože Praprotnik

Inventura 1991

Nastopil je čas inventurnih popisov viškov in manjkov. Da pa ne bi kaj pomembnega ušlo ali se izgubilo nadzoru, smo imenovali še eno komisijo v sestavi: Predsednik JP ter člana jp in pj. Naloga komisije je bila zajeti vse tisto, kar so spregledale ostale inventurne komisije, na primer tista, ki je popisovala zaloge končnih izdelkov, kamor sodi naša DI-VA, pa titanov dioksid, in tako naprej. Ko je inventurna komisija pregledovala skladišče, je ugotovila precej visok manjko prodajnih dni. Ob vseh teh manjkah pa smo tam našli še:

- AD-1) višek raznih in drugačnih zastojev
- AD-2) višek raznih in podobnih opravičil
- AD-3) višek izgovorov na kakovost zraka in preprih
- AD-4) višek problematičnih težav
- AD-5) višek sumov za preganjanje žeje s sredstvi, po katerih je človek še bolj žejen ter
- AD-6) višek obljub, da bo kmalu bolje
- AD-7) manjko veselja do dela in hkrati višek veselja s 3 x 3
- AD-8) manjko prodajnih pobud
- AD-9) manjko organizacijskih idej
- AD-10) manjko skladiščnega prostora

Poleg viškov in manjkov je komisija zasledila še nekatere druge, ki pa jih zaradi strahu za lastno kož'co raje ne omenja. Komisija smo končno tudi ljudje.

PREDLOG INVENTURNE KOMISIJE (v nadaljevanju PIK): Komisija predlaga, da se viški zastojev, opravičil, izgovorov, težav ter sumov pobotajo z manjkom veselja do dela ter z manjkom organizacijskih idej in pobud, manjko prodajnih dni pa nadomesti še s kakim službenim potovanjem, ali da se manjko idej preknjiži na izredne terjatve, sredstva pa ob Novem letu razdeli v razmerju, temelječem na vloženi odgovornosti.

Naslednje področje, ki se ga je lotila inventurna komisija, je bila **prehrana**, točneje naša menza. Komisija je kar takoj ugotovila, da tu manjka nekaj predpisov, in sicer eden za porabo pojedene kruha, drugi za porabo časa za mali-

co, tretji za porabo časa za pitje kave, četrti, ki bi uredil to, koliko prej se moraš postaviti v vrsto pred jedilnico, če začno deliti malico ob določeni uri. Poleg tega pa je inventurna komisija v menzi našla še občuten višek lukenj v predpisih, pravilnikih, statutu, hkrati pa manjko lukenj v siru.

Nato se je inventurna komisija podala v **sejno sobo**. Tu je zabeležila precejšen manjko sestankov, sej, pogovorov in dogovorov. S strani članov DS je bila opozorjena na manjko kar nekaj sej delavskega sveta in sindikata. Manjko je nastal zaradi viška delegatskih vprašanj in pomanjkanja tehtnih odgovorov. Ob vsem tem je komisija ugotovila še nekaj viškov, in sicer višek govorjenja in čvekanja, višek nemega prikimavanja, hkrati pa manjko odkritosrčnih izjav. Ob viških zagotovil, da bodo stvari primerno urejene, je zapisala tudi manjko občutkov, da se bo to res zgodilo.

Naslednji dan, se pravi včeraj, se je inventurna komisija lotila **popisa strokovne literature**. V predalu prvega podjetnika Cinkarne smo našli knjigo J. Verna 20 tisoč milj pod morjem, v komerciali pa so prodajni kampilci pravkar proučevali knjigo K. Maya Lov za milijoni. Zabeležili smo literaturo, nadaljevali v pravno službo, kjer smo med poplavo predpisov, uradih listov in podobne šare našli Prežihov Boj na požiravniku. V nabavi se je šef ravnokar ubadal z Grimovo pravljico Mizica pogri se, v PFS pa smo našli financarko vpeto med prilivi in neporavnanimi računi. Pravkar je glo-dala tragedijo Shakespeara Hamlet in zraven momljala **BITI ALI NE BITI**.

Inventurna komisija je tiho popisala stanje in se podala do računovodkinje, ki je proučevala knjigo B. Zupančiča Plat zvona. Pa pogledajmo še v blagajno, smo pomislili. Tu najde komisija punce, ki so milo prepevale pesmico Trije tolarčki v kasi, pa nobene bu-kve. Potem poškilimo k prodajnim referentom. Tu je bilo precej živahno. Nepredvideno se je pojavil kupec, zato so skupaj z njim prizadevno proučevali Stendhala Rdeče in črno. Ti so na dobri poti, si je mislila komisija in odšla v ra-

zvoj, kjer so študirali Svetino-vo Ukano. Pri tehnologijah najdemo nabito pisarno, na mizi pa popišemo knjižico Seliška-rja Bratovščina sinjega galeba. Popišemo in jo odrinemo k raziskovalcu, kjer zabeležimo knjigo Finžgarja Pod svobodnim soncem, od tu pa jo mah-nemo v AOP. Pri programskem organizatorju zabeležimo Uč-na leta izumitelja Polža, mimo-grede pa še pri tajnici Balanti-čevo Agonijo ljubezni. Tam naletimo na pomočnika gene-ralnega direktorja, zatopljenega v Trdinove Bajke in povesti. Med potjo proti proizvodnji, srečamo kurirja, ki v rokah drži Vandotovega Kekca. V Meta-lurgiji popišemo Miličinskega

Ptičke brez gnezda, pri vzdr-ževalcih drugo bukvo istega avtorja, Butalce, v menzi pa knjigo S. Rozmana Leteči kro-žnik. Med proizvodnimi obrati naletimo na predsednika svo-bodnih sindikatov, ki mu v ro-kah tiči Sienkiewičev roman Z ognjem in mečem.

Inventurna komisija je s tem skorajda opravila svoj popis, zato se je podala še v uredniš-vo Cinkarnarja, kjer je našla glavno urednico, zamišljeno, zatopljeno, resnobno razmišljujočo in z rahlo rdečico na obrazu. Mira je pravkar spravljal v predal mize knjigo E. Hemingwaya KOMU ZVONI.

Inventurna komisija:
Predsednik: JP

Spremenjena slovenska planinska pot

Obvezne točke razširjene planinske slovenske poti

Zaradi precejšnje spremembe razširjene poti se poimensko navajajo točke z višino:

1. Bavški Grintavec	2344 m
2. Boč	980 m
3. Bohor	1023 m
4. Debeli peč (nad Krmo)	2015 m
5. Geoss-Slivna	660 m
6. Gradišče nad Stično	519 m
7. Janče	794 m
8. kepa v Karavankah	2139 m
9. Košenjak v Kozjaku	1521 m
10. Kum	1219 m
11. Limbarska gora	768 m
12. Lisca	947 m
13. Lubnik	1024 m
14. Mala Gora (nad Ribnico)	963 m
15. Matajur	1643 m
16. Mangart	2678 m
17. Menina planina	1508 m
18. Mirna gora	1048 m
19. Mrzlica	1119 m
20. Ulševa	1929 m
21. Paški Kozjak	1172 m
22. Peca	2126 m
23. Pršivec (nad Bohinjem)	1761 m
24. Ratitovec	1666 m
25. Rombon ali V. vrh	2208 m
26. Slivnica (nad Cerknico)	1114 m
27. Stol (Kobariški)	1673 m
28. Škrlatinka	2738 m
29. Špič	2472 m
30. Trstelj	643 m
31. Veliki vrh v Košuti	2088 m
32. Veliki Snežnik	1796 m
33. Visoki Kanin	2585 m
34. Zavrh v Slovenskih Goricah	914 m
35. Žavcarjev vrh	914 m

Več na zadnji strani!

DOPIŠUJTE V NAŠ LIST			TATVINA	ANGL. POLARNI RAZISKOV. JAMES	ČLOVEK SLABOTNE POSTAVE	DEL ELEKTRO-MOTORJA	PREBRI-SANEC	VZLUK
CINKARNA CELJE	MODRO-ZELEEN POLDRAG KAMEN	KRVNI STROEK PERZUSKI SREBRNIK						
PESNIŠKI OKRAS		K		O				H
BREZREPA OVOŽIVKA								
OVGOVOR							KITAJSKA UTEŽNA MERA	PRIHOD V GOSTE

CINKARNA CELJE	ZLOGLASNI PREDEL LONDONA	PERSONA	CINKARNAR	TROPSKA OVJALKA SIBIRSKI PRAGOZO	SREDNJE-VEŠKA SKLADBA KRETSKI KRALJ	N	M	LIRIČNI PESNIK	SUMERSKA BOGNIJA PODNOSTI	JAPANSKO ŽGANJE
SOMBOR			PARITEV PRI SRNJADI	MOŠTVO EKIPI	PEVKA SPROVA	M				
KRAJ NA PRIMOR-SKEM			VELIKI OCEAN	SKANDIN. DROBIZ	LEPOTNA TRAJNICA TRGOVNA S KOŽAMI			SILA MOČ		
POGUMNI VOJAK				J	OZVEZDJE NAD EKVATORJEM					
POJEM IZ GEO-METRIJE					AZIJSKO PARKOVNO DREVO	K			N	
CINKARNA CELJE	ANGL. PLOŠČINSKA MERA				CINKARNA CELJE	GRŠKO SVETIŠČE, TEMPELJ	N	O	KARLOVAC	CINKARNA CELJE

Rešitev nagradne križanke št. 4, december 1991

VODORAVNO:

SILVESTER, PREIZKAVA, LOPATICA, IKO, ITA, TETA, INKI, ZANE, JED, PV, EDI, KRDELO, STROP, OVIRA, AON, AL, PROGRAMATOR, ANGLIJA, ADUT, LEHA, SLIVA, ABADON, KARAT, NA, DALI, ARI, EKTRAN, IRAN, ČR, TROMOSTOVJE, EON, ALOST, AEROPLAN, ČARTIST, PATROLA, KRAKAR, TATVINA, BRANIMIR, SMET, ARABEC, KITA, SAMARA, ATOL.

Nagrajenci: 1. nagrado prejme Dragica Simončič, AOP, 2. nagrado Jožica Dimec, upokojenka in 3. nagrado Marjeta Žele, Tržaška 5, Celje. Čestitamo!

Rešitev križanke v tej številki pošljite v uredništvo do 5. maja 1992. Veliko uspeha pri reševanju!

ZAHVALE

Ob prerani izgubi dragega očeta DRAGOTA MUROVIČA, se iskreno zahvaljujem vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in izrekli sožalje. Še posebej se zahvaljujem sodelavcem Kadrovske službe za darovani venec in pismeno sožalje.

sin Dragan z družino

Ob boleči izgubi drage mame KATARINE KRAJNC, se iskreno zahvaljujem sodelavkam finančne službe za izraze sožalja, denarno pomoč in spremljanje na njeni zadnji poti.

Hči Vikica Krajnc s sinom Mitjem

***

Ob smrti moje mame IVANKE KOPŠE, se iskreno zahvaljujem sodelavcem obrata tiskarskih plošč za denarno pomoč.

Hči Anica in sin Martin KRUŠIČ

Ob boleči izgubi dragega očeta FRANCA KAMENŠKA, se iskreno zahvaljujem sodelavcem tiskarskih barv za denarno pomoč.

Hči Katica Jelen

Čestitka ob Abrahamu

Pred kratkim je Abrahama slavil naš sodelavec, ki je v svojem dolgoletnem delu v Cinkarni vedno našel posluh in razumevanje za prošnje s področja rekreacije. Slavljenca Francu ZALOKARJU se po tej poti zahvaljujemo in mu želimo vse najboljše.

Sportnice, športniki Cinkarne in njegovi prijatelji.

Prijava za rekreacijo z elementi samoobrambe

Zaposleni se lahko, če vas zanima, prijavite za obiskovanje rekreacije z elementi samoobrambe (karate, jujic, evroritem vaje). Rekreacija bi bila v primeru zadostnega števila prijav dvakrat tedensko (torek, četrtek) popoldan v večnamenskem objektu. Vodil jo bo mojster karateja Rudi Škornik. Prijave zbira Mirko Poklšek, Vzdrževanje, telefon: 5805!

Izdajatelj, naslov uredništva in tisk: Cinkarna Celje, Kidričeva 26, telefon: 063/33-112. Odgovorni urednik: Avgust Praznik, glavna urednica Mira Goršek. Naklada: 3.000 izvodov. Glasilo je brezplačno, namenjeno članom kolektiva, upokojenecem, stipendistom. Na osnovi izjave sekretariata za informiranje SRS št. 421-1/72 z dne 5. 4. 1974 je glasilo oproščeno temeljnega prometnega davka.

Spremenjena slovenska planinska pot

Leta 1953 je bila ustanovljena Slovenska planinska transverzala. Hkrati je to prva vezna pot v Alpah. Dolga je okoli 800 kilometrov in povezuje najlepše predele naše gorske pokrajine, od Drave preko Grintavcev, Karavank, Julijcev, pa tja do morja.

Oče slovenske planinske transverzale pa je že pokojni mariborski profesor in pedagog Ivan Šumljak. 28. junija 1951 je predlagal uvedbo vezne poti od Maribora do Koprca. To pot so markirali in označili s številko 1. Šumljakova zamisel je naletela na izredno plodna tla. Precejšnje število ljudi se je odločilo, da preходи to čudovito pot, to dokazuje prodaja transverzalnih dnevnikov in vodnikov po Slovenski poti, kot se imenuje danes. Leta 1968 je bila tran-

sverzali še dodana zelo zanimiva, razširjena pot. Obe poti dajo pregled našega planinskega sveta.

Ker se je v teh letih na terezu, po katerem vodi slovenska planinska pot marsikaj spremenilo, je prišlo do določenih popravkov. Glavna trasa ostane ista - od Maribora do Koprca. Odpadejo nekatere točke in variante, precej pa se je spremenila RAZŠIRJENA POT. Čez čas bo izšel tudi nov vodnik, katerega avtor bo Jože Dobnik.

Se informacija o pohodnikih, ki so prehodili slovensko planinsko transverzalo. Številka je kar visoka: 4931, razširjeno pa je prehodilo 469 pohodnikov. Rekord začasno drži Slavko Krušnik, ki je prehodil slovensko planinsko transverzalo kar trinajstkrat.

PREGLED POTI

Kraj, vrh, postojanke	Nadm. viš.	Čas hoje	Dokazilo
Maribor	274 m		
Mariborska koča	1080 m	3.30 h	Žig
Ruška koča	1249 m	2 h	Žig
Koča nad Šumikom	1125 m	2 h	
Koča na Klopem vrhu	1260 m	1 h	
Koča na Pesku	1382 m	2 h	Žig
Koča pod Roglo/Hotel Planja	1474 m	0.30 h	
Ribniška koča	1520 m	3 h	Žig
Velika Kopa	1542 m	1.30 h	Žig
Koča pod Kremžarjevim vrhom	1161 m	2.30 h	Žig
Slovenj Gradec	409 m	1 h	
Poštarski dom pod Plešivcem	800 m	2 h	Žig
Dom na Uršlji gori	1670 m	4.30 h	Žig
Andrejev dom na Slemenju	1096 m	2 h	Žig
Koča na Smrekovcu	1377 m	2.30 h	Žig
Koča na Loki pod Raduho	1520 m	5 h	Žig
Velika Raduha	2062 m	1.30 h	Žig
Koča na Grohatu pod Raduho	1460 m	1 h	Žig
Dom Rogovilec	610 m	2 h	
Kocbekov dom na Korošici	1808 m	4.30 h	Žig
Ojstrica	2349 m	1.30 h	Žig
Kamniška koča	1884 m	3 h	Žig
Turska gora	2233 m	2 h	Žig
Skuta	2532 m	3 h	Žig
Cojzova koča na Kokrškem sedlu	1791 m	2.30 h	Žig
Grintovec	2558 m	2 h	Žig
Kočna	2540 m	1.45 h	Žig
Češka koča	1543 m	2.30 h	Žig
Jezersko	900 m	1.30 h	
Podstoržič	989 m	2.30 h	
Dom Kokrškega odreda na Kališču	1540 m	2.30 h	Žig
Storžič	2132 m	2 h	Žig
Dom na Storžičem	1050 m	2 h	Žig
Mala Poljana	1333 m	1 h	
Tolsti vrh	1714 m	1 h	
Koča na Kriški gori	1582 m	1 h	Žig
Tržič	515 m	2 h	
Koča na Dobri	1520 m	3 h	Žig
Begunjsčica	2063 m	4 h	Žig
Roblekov dom na Begunjsčici	1657 m	0.40 h	Žig
Planinski dom na Zelenici	1535 m	1.30 h	Žig
Šija pod Vrtačo	1693 m	1.30 h	
Prešernova koča na Stolu	2236 m	1.30 h	Žig

Valvasorjev dom	1180 m	3 h	Žig
Dom Pristav na Javorniškem rovtu	930 m	2.30 h	Žig
Golica	1835 m	2 h	Žig
Klek	1753 m	1.15 h	
Dovje	704 m	2 h	
Aljažev dom v Vratih	1015 m	2.30 h	Žig
Dom Valentina Staniča	2332 m	4.30 h	Žig
Triglavski dom na Kredarici	2515 m	1 h	Žig
Vrh Triglava	2863 m	1 h	Žig
Dom Planika	2404 m	1 h	
Tržaška koča na Doliču	2120 m	1.30 h	
Luknja	1758 m	3.30 h	
Pogačnikov dom na Kriških podih	2052 m	2.30 h	Žig
Razor	2601 m	2 h	Žig
Prisojnik	2547 m	4 h	Žig

Nova planinska postojanka na Grohatu pod Raduho

Poštarska koča na Vršču ali	1725 m	2 h	Žig
Tičarjev dom ali	1620	2 h	Žig
Erjavčeva koča na Vršču	1515 m	2 h	Žig
Zavetišče pod Špičko	2050 m	4 h	Žig
Jalovec	2643 m	2.30 h	Žig
Koča pri izviru Soče	786 m	2.30 h	Žig
Zasavska koča na Prehodavcih	1932 m	5.15 h	Žig
Koča pri Triglavskih jezerih	1683 m	2 h	Žig
Dom na Komni ali	1525 m	2.15 h	Žig
Koča pod Bogatinom	1513 m	2.15 h	Žig
Bogatinsko sedlo	1804 m	1 h	
Planinski dom pri Krnskih jezerih	1385 m	1 h	Žig
Gominskovo zavetišče na Krnu	2210 m	3 h	Žig
Koča na Razor planini	1300 m	5 h	Žig
Vogel	1923 m	2 h	Žig
Rodica	1965 m	2 h	Žig
Dom Zorka Jelilnčiča na Črni prsti	1844 m	2.30 h	Žig
Petrovo brdo	804 m	3 h	
Koča na Poreznu	1602 m	3 h	Žig
Bolnica Franja	600 m	2.30 h	Žig
Planinska koča na Ermanovcu	968 m	2.30 h	Žig
Bevkov vrh	1050 m	2 h	
Zavetišče na Sivki	910 m	2.30 h	Žig
Idrija	331 m	2.30 h	
Koča na Hleviških planinah	907 m	2 h	Žig
Mali Golak	1495 m	3.30 h	Žig
Iztokova koča pod Golaki	1218 m	0.30 h	
Zavetišče Antona Bavčerja na Čavnu	1242 m	2 h	Žig
Predmeja	848 m	1 h	
Col	612 m	5 h	
Pirnatova koča na Javorniku	1220 m	2.45 h	Žig
Podkraj	797 m	2 h	
Zavetišče pri Abramcu	915 m	3 h	
Vojkova koča na Nanosu	1248 m	2 h	Žig
Senožeče	560 m	2.30 h	
Vremščica	1126 m	2 h	Žig
Artviže	790 m	3.30 h	
Markovščina	565 m	1.30 h	
Slavnik	1028 m	2.45 h	Žig
Socerb	446 m	3.30 h	Žig
Tinjan	371 m	2 h	Žig
Ankaran	9 m	2.30 h	Žig

Povzetek iz „PLANINSKIH OBVESTIL“ zbral Franci Horvat

Na 20. strani te številke lahko pogledate planinsko pot na zemljevidu Slovenije in preberete, katere so obvezne točke te poti.